

Nr 29.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 19 januari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—27:o.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts bära föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Ekeby nr 1 och 2 i Uppsala län.

Kronoegendomen 2 mantal Ekeby nr 1 och 2 i Börje socken av Uppsala län är utarrenderad till den 14 mars 1940 mot en årlig avgäld av 1,300 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen den 15 oktober 1937. Av det vid förrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar samt en

av distriktslantmätaren M. Mörtzell år 1916 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 8 kilometer från Uppsala stad och 8 kilometer från Börje kyrka, har en areal av 69.191 hektar, varav 43.521 hektar tomt och åker, 1.568 hektar äng, 23.098 hektar avrösningsjord samt 1.004 hektar impediment.

Åkerjorden består till övervägande del av lerjord, som delvis är stenbunden. Den är i sin helhet täckdikad.

Kronans byggnader å egendomen äro samtliga i medelgott stånd samt väl underhållna.

Egendomen har del i Ulleråkers häradsallmänning. Jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 12 mars 1920 har Börje elektriska distributionsförening elektriska ledningar framdragna över egendomen. Taxeringsvärdet å egendomen utgör 37,300 kronor, därav 35,400 kronor jordbruksvärde och 1,900 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 43,950 kronor, därav 6,500 kronor för skogsmark och växande skog samt 6,000 kronor för andelen i häradsallmänningen, ävensom ett arrendevärde av 1,570 kronor. Nämnden har föreslagit egendomens försäljning till dennas arrendator W. Andersson, vilken väl brukat egendomen sedan år 1920.

Överjägmästaren i Östra distriktet har i yttrande den 28 maj 1938 tillstyrkt egendomens försäljning.

Sedan arrendatorn Andersson av domänstyrelsen erbjudits förvärva egendomen för en köpeskilling motsvarande det av nämnden föreslagna saluvärdet, har Andersson i en till styrelsen den 12 juli 1939 inkommen skrift förklarat sig önska inköpa egendomen för 40,000 kronor.

Domänintendenten i länet har i yttrande den 17 juli 1939 meddelat, att egendomen numera krävde kostnader för modernisering av vissa byggnader och anskaffande av vatten, samt förordat egendomens försäljning till Andersson mot den av honom erbjudna köpeskillingen.

Med skrivelse den 19 augusti 1939 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anført, att domänstyrelsen biträdde uppskattningsnämndens förslag att försälja egendomen till dennas arrendator samt att styrelsen med hänsyn till nu upplysta förhållanden ansåge, att det av arrendatorn ifrågasatta priset av 40,000 kronor borde kunna godtagas. Med hänsyn till egendomens arrendevärde erfordrades riksdagens medverkan för försäljningens genomförande.

Departements-
chefen.

Jag har ej något att erinra mot bifall till det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 2 mantal Ekeby nr 1 och 2 i Börje socken av Uppsala län må med ett saluvärde av 40,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator W. Andersson, under villkor i övrigt, att egendomen överlåtes med tillträdes rätt den 14 mars 1940, att egendomen

försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest egendomen förvärvas av Andersson, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan, med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendavgälder och skatter, skola i och genom köpet anses vara reglerade, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

2:o.

Västerby nr 4 och 5 i Uppsala län.

Kronoegendomen 1¹/₂ mantal Västerby nr 4 och 5 i Läby socken av Uppsala län utarrenderades genom domänstyrelsens den 27 juli 1928 upprättade kontrakt för tiden 14 mars 1929—14 mars 1939 mot en årlig avgäld av 1,675 kronor. Genom styrelsens beslut den 3 mars 1933 bestämdes arrendavgälden att från den 14 mars 1932 till arrendeperiodens slut utgå med dels 15 hektoliter vete, 14 hektoliter blandsäd, hälften korn och hälften havre, samt 166 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställt pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 837 kronor 50 öre. För närvarande är egendomen utarrenderad till den 14 mars 1940 mot sistnämnda avgäld.

Uppskattningsförrättningar ha hållits å egendomen dels år 1936, dels år 1938. Av uppskattningsprotokollen jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren T. Rönöberg år 1925 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Uppsala, har en areal av 122.2772 hektar, nämligen 47.9794 hektar åker, 0.4422 hektar äng, 73.2271 hektar avrösningsjord och 0.6285 hektar impediment.

Åkern består till övervägande del av lerjord. Cirka 10 hektar av åkerjorden täckdikade.

Egendomen har del i Ulleråkers häradsallmänning.

Vidare är egendomen delaktig i Kvarnbodamm—Ekeby sjö vattenavledningsföretag.

Kronans byggnader å egendomen äro i huvudsak medelgoda. Därest egendomen skulle ånyo utarrenderas, torde dock nybyggnad av stall och ladugård erfordras.

Egendomens taxeringsvärde utgör 41,800 kronor, därav 34,700 kronor för inägor och 7,100 kronor för skog.

Uppskattningsnämnden har vid den år 1938 hållna förrättningen åsatt egendomen ett saluvärde av 61,500 kronor. I detta värde ingår, förutom vär-

det av skog och skogsmark eller 22,700 kronor, det kapitaliserade värdet av egendomens andel i Ulleråkers häradsallmanning, beräknat till 5,000 kronor. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i befintligt skick. Nämnden, som förordat att egendomen säljes, har icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor rörande egendomens användning eller återköpsrätt. Därest föreskrifter härutinnan likväl skulle anses vara erforderliga, har nämnden förordat, att saluvärdet nedsattes med tio procent.

Enligt vad domänintendenten i skrivelse till domänstyrelsen meddelat, har uppskattningsnämnden sedermera funnit det uppskattade värdet av egendomen, 61,500 kronor, vara för högt med hänsyn till att det ståndskogen åsatta värdet enligt nämndens åsikt vore för högt; en försäljning av egendomen till det åsatta saluvärdet, 61,500 kronor, syntes näppeligen kunna genomföras. Nämnden hade därför enats om att sänka saluvärdet till 56,700 kronor. Tillika hemställde nämnden, att egendomen skulle med sistnämnda saluvärde hembjudas egendomens arrendator, Axel Cederholm, vilken sedan den 14 mars 1933 arrenderat egendomen och därunder väl hävdad densamma.

Cederholm har skriftligen förklarat sig vilja förvärva egendomen för en köpeskillning av 56,700 kronor.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning men har icke kunnat tillstyrka en så kraftig sänkning av egendomens saluvärde, som av nämnden förordats. Även om det jämväl enligt överjägmästarens åsikt vore försvarligt att sänka ståndskogens uppskattade värde, borde sänkningen begränsas till cirka 1,500 kronor. Egendomens saluvärde borde sålunda upptagas med 60,000 kronor.

I skrivelse den 25 oktober 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid tillstyrkt, att egendomen i enlighet med vad uppskattningsnämnden föreslagit försåldes till arrendatorn *Cederholm* för en köpeskillning av 56,700 kronor.

Därest egendomen skulle behållas i kronans ägo för att ånyo utarrenderas, syntes en jämförelsevis omfattande nybyggnad vara erforderlig, och den kostnad, som härigenom skulle åsamkas statsverket, komme med all sannolikhet att överstiga hälften av den för egendomen under en följande arrendeperiod utgående arrendeavgälden. Styrelsen hade förgäves sökt erhålla högre anbud än det av nämnden föreslagna lägre saluvärdet. Ehuru egendomens arrendator, Axel Cederholm, icke innehaft arrendet i så lång tid, att han jämlikt gällande författning kunde tillerkännas hembuds rätt, förordade styrelsen, att han medgäves rätt att efter hembud förvärva egendomen. Denna borde försäljas med full och oinskränkt äganderätt. Tillträdesdagen borde sättas till den 14 mars 1940.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts kan jag biträda domänstyrelsens förslag till disposition av ifrågavarande kronoegendom. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1½ mantal Västerby nr 4 och 5 i Läby socken av Uppsala län må med ett saluvärde av 56,700 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176)

angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för arrendatorn Axel Cederholm och under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdesrätt för köpare räknat från den 14 mars 1940, att egendomen säljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att köpare av egendomen skall vara skyldig att dels övertaga egendomen åvilande betalningsansvar för Kvarnbodamm—Ekebysjö vattenavledningsföretag, dels ock, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt, att, därest Cederholm förvärvar egendomen, samtliga på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgifter och skatter skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att köpare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken av Uppsala län rätt att kostnadsfritt och för all framtid bibehålla vattenfallsstyrelsen tillhöriga, över egendomen framdragna elektriska ledningar samt att borttaga för ledningarna hinderliga och för ledningarnas säkerhet farliga träd och buskar, med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, att vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningarnas tillsyn och underhåll samt reparation av desamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, att de träd och buskar, som fällas för ledningarnas bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda egendomen och av denne tillvaratagas, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i den försålda egendomen och att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av egendomen skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll, samt att innehavare av andra över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

3:o.

Kronoparken Tunaberg i Södermanlands län.

Sedan fråga uppkommit om utbyte av den kronan tillhöriga fastigheten Långbro 1¹² å Tunabergs kronopark mot viss del av den Tunabergs Trävaruaktiebolag tillhöriga fastigheten Häradstorp 2¹, allt i Tunabergs socken av Södermanlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattning och värdering av sagda bytesområden verkställt under åren 1937 och 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt kopia av en av distriktslantmätaren G. Willén år 1936 upprättad karta och en av F. Carlbom år 1937 upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Kronans bytesområde utgöres av skiftet IV (Lilla AspdaLEN) av kronoparken Tunaberg, vilket numera avstyckats och i jordregistret betecknats Långbro 1¹².

Fastigheten, som icke gränsar till den övriga delen av kronoparken Tunaberg, är belägen 11 kilometer från Nyköpings stad och järnvägsstation samt 3 kilometer från allmän väg. Utfartsväg finnes. Fastighetens areal utgör 16.2585 hektar, varav omkring 0.99 hektar utgöra åker, 11.88 hektar skogsmark och 3.39 hektar impediment.

Åkerjorden är av medelgod beskaffenhet. Skogsmarken är av god beskaffenhet med undantag beträffande området östra del, där skogsmarken är starkt bergbunden. Ståndskogen utgöres huvudsakligen av yngre och medelålders skog av god beskaffenhet. Kalmark förekommer i obetydlig omfattning. Virkesförrådet har uppskattats till 1,169 kubikmeter, varav 1,058 kubikmeter barrskog och 111 kubikmeter lövskog. Avsättningsförhållandena äro goda.

Fastigheten är obebyggd.

I området ingående åker är för ett år i sänder under hand upplåten mot en årlig avgift av 5 kronor. Jakträtten å skifte IV av kronoparken Tunaberg är genom ett den 24 maj 1937 upprättat kontrakt utarrenderad till den 15 maj 1942.

Taxeringsvärdet utgör 2,900 kronor.

Tunabergs Trävaruaktiebolags bytesområde utgöres av en del av fastigheten Häradstorp 2¹; området är närmare angivet å den av F. Carlbom år 1937 upprättade kartan. Området, som i öster och sydost omslutes av skifte VI av kronoparken Tunaberg, är beläget omkring 25 kilometer från Nyköping. Utfartsväg saknas. Arealen utgör omkring 18.20 hektar, varav omkring 12.10 hektar skogsmark och 6.10 hektar impediment.

Skogsmarken är till övervägande del av god beskaffenhet. Ståndskogen utgöres till större delen av ungskog i åldern 10—15 år. Ett område med en areal av omkring 2 hektar är bevuxet med gammal, starkt genomhuggen tallskog. Kalmarker förekomma icke. Skogens kvalitet är medelgod. Virkesförrådet har uppskattats till 386 kubikmeter, varav 320 kubikmeter barrskog och 66 kubikmeter lövskog. Avsättningsförhållandena äro goda.

Å området finnas båthus, motorhus och timmerslip, vilka icke äro avsedda att ingå i köpet.

Området är icke åsatt särskilt taxeringsvärde.

Förrättningsmannen har uppskattat värdena av kronans och bolagets bytesområden till för det förra området 6,200 kronor, varav 305 kronor 52 öre

motsvarade av kronan förskotterad avstyckningskostnad, och för det senare 2,800 kronor. För det högre värdet av kronans bytesområde skulle bolaget sålunda till kronan erlägga ett belopp av 3,400 kronor. Förrättningsmannen har tillstyrkt markbytet under förutsättning, att bolagets bytesområde kunde avstyckas från fastigheten Häradstorp 2¹.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha tillstyrkt bytet.

Lantmäteristyrelsen har i skrivelse till domänstyrelsen förklarat, att enligt lantmäteristyrelsens mening hinder med hänsyn till jorddelningslagens bestämmelser icke föreläge mot avskiljande av bolagets avsedda bytesområde från Häradstorp 2¹ men att, då området innehölle endast 12.10 hektar skogsmark och därför näppeligen kunde bestå såsom särskild fastighet, avstyckningen borde tillåtas under villkor att området sammanlägges med den kronans fastighet, med vilket det skulle brukas.

Bolaget har förklarat sig villigt godtaga vissa av domänstyrelsen föreslagna villkor för bytet.

I skrivelse den 4 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid förklarat, att styrelsen ansåge det föreslagna markbytet vara förmånligt för kronan. Ärendet syntes icke kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Under återopande av den lämnade utredningen anser jag mig kunna tillstyrka det föreslagna markutbytet. Därest statsmakterna bifalla förslaget, har bolaget att i vanlig ordning söka tillstånd till förvärvet av fastigheten Långbro 1¹². *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av mark må äga rum mellan kronan och Tunabergs Trävaruaktiebolag under villkor,

att kronan till bolaget överlåter fastigheten Långbro 1¹² i Tunabergs socken av Södermanlands län,

att bolaget till kronan överlåter den del av fastigheten Häradstorp 2¹ i Tunabergs socken av Södermanlands län, vilken finnes angiven å förenämnda av F. Carlbom år 1937 upprättade karta,

att bolaget för det högre uppskattningsvärdet av kronans bytesområde till kronan erlägger ett kontant belopp av 3,400 kronor, vilket belopp av bolaget skall inbetalas till domänstyrelsen vid bytesavtalets underskrivande,

att kronan ombesörjer och bekostar avstyckning av bolagets bytesområde för sammanläggning med den kronans fastighet, med vilket det skall brukas,

att tillträdet sker å dagen för bytesavtalets upprättande,

att områdena överlåtas i befintligt skick,

att å bolagets bytesområde befintliga båthus, motorhus och timmerslip icke ingå i bytet och skola av bolaget ha bortförts inom ett år efter bytesavtalets upprättande,

att kronan och bolaget förbinda sig att intill tillträdesdagen ej avverka skog å respektive områden,

att kronans bytesområde lämnas fritt från alla gravationer,

att bolagets bytesområde lämnas fritt från gravationer med undantag av den inteckning, som beviljats den 30 augusti 1922 under § 138 i bolaget tillhöriga $\frac{1}{8}$ mantal Härads-
torp 2¹ m. fl. fastigheter för servitut och nyttjanderättsför-
måner enligt köpekontrakt den 4 maj 1917 och den 28
augusti 1922 av Näfvekvärns bruks aktiebolag till Näfve-
kvärns Gjuteriaktiebolag, i vad avser rätt till dämning,

att upplåtelser och utfästelser, vilka röra områdena och som äro gällande vid tillträdesdagen, skola respekteras av den tillträdande parten och att å områdena för tiden efter tillträdesdagen belöpande avgälder för sagda upplåtelser och utfästelser skola tillfalla denne,

att kronan och bolaget å ömse sidor svara för alla å respektive bytesområde intill tillträdesdagen belöpande utskylder och besvär,

samt att kronan och bolaget var för sig bestrida kostnaderna för lagfart å de områden, som vid bytet tillfalla dem.

4:o.

Duvedal nr 1 i Östergötlands län.

Kronoegendomen Duvedal nr 1 litt. A i Motala socken av Östergötlands län är belägen omkring 2 kilometer från Motala stad. Egendomen, vars läge närmare framgår av en av distriktslantmätaren A. Hallander år 1928 upprättad karta, har en areal av 2,3438 hektar tomt och åker samt 4,7440 hektar avrösningsjord. Av tomt- och åkermarken äro 1,402 hektar för tiden 14 mars 1932—14 mars 1940 upplåtna under arrende till kamreraren E. Särnstedt mot en årlig avgäld av 600 kronor. Egendomen i övrigt är icke utarrenderad.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen den 12 maj 1938. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar och förut angivna karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomens åkerjord består av sandmylla på syrsandsbotten. Trädgården är obetydlig och lämnar ingen inkomst.

Å den under arrende upplåtna delen av egendomen, som av arrendatorn användes för industriellt ändamål, finnas 2 boningshus, 1 spannmålsbod, 1 ladugårdsbyggnad samt därjämte 2 mindre hus. Samtliga dessa hus, vilka tillhöra kronan, äro gamla och i mindre gott stånd.

Motala Ströms Kraftaktiebolag har elektriska högspänningsledningar framdragna över egendomen.

Egendomen är elektrifierad. Anläggningen tillhör arrendatorn.

Taxeringsvärdet utgör 43,700 kronor.

Uppskattningsnämnden, som haft under övernående ansökningar dels av Motala landskommun att få inköpa hela egendomen och dels av förenämnde Särnstedt att få för bostadsändamål förvärva ett område om cirka 2,000 kvadratmeter av egendomen, har förordat försäljning av egendomen i dess helhet till landskommunen. Nämnden har därvid åsatt egendomen ett saluvärde av 76,200 kronor, varav omkring 70,900 kronor för själva marken och omkring 5,300 kronor för den växande skogen.

Vederbörande *överjägmästare* har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning och det saluvärde som av nämnden åsatts denna.

Motala landskommun har godkänt saluvärdet.

I skrivelse den 25 oktober 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Domänstyrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag att försälja egendomen till Motala landskommun. Mot det av nämnden ifrågasatta, av kommunen godkända saluvärdet av 76,200 kronor har styrelsen ingen erinran. Bland överlåtelsevillkoren bör intagas åläggande för kommunen att, därest arrendatorn så påfordrar, till skäligt pris inlösa den honom tillhöriga elektriska anläggningen, och bör, för den händelse överenskommelse om priset icke kan träffas, detta bestämmas av skiljemän såsom i 2 kap. 8 § av gällande lag om nyttjanderätt till fast egendom är stadgat för där avsett fall. För försäljningens genomförande torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Efter övernående av de i ärendet framkomna förslagen till disposition av ifrågavarande kronoegendom anser jag mig böra biträda uppskattningsnämndens och domänstyrelsens förslag om hela egendomens försäljning till Motala landskommun. Jag vill även tillstyrka, att den av domänstyrelsen föreslagna bestämmelsen för tillvaratagande av arrendatorn Särnstedts intressen intages bland försäljningsvillkoren. Härvid förutsätter jag, att, därest Särnstedt vidhåller sin önskan att förvärva ifrågavarande område om cirka 2,000 kvadratmeter för att för egen räkning använda detsamma för bostadsändamål, kommunen skall vara villig att på skäliga villkor lämna samtycke därtill.

*Departements-
chefen.*

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Duvedal nr 1 litt. A, motsvarande de i en av distriktslantmätaren A. Hallander den 27 februari 1928 upprättad beskrivning över avstyckning från fastigheten Duvedal 1⁶⁹ med litt. A 1 och A 2 utmärkta skiftena om tillhoppa 7.0878 hektar, i Motala socken av Östergötlands län må försäljas till Motala landskommun för 76,200 kronor samt under villkor i övrigt, att egendomen må tillträdas den 14 mars 1940 i då befintligt skick, att köpeskillingen för egendomen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å egendomen, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att kommunen genom köpet inträder i de rättigheter och

skyldigheter, kronan kan äga till vederbörande nyttjanderättshavare å egendomen, varvid nyttjanderättshavaren icke skall äga rätt till option vid eventuell förnyad utarrendering, *att* kommunen, därest nyttjanderättshavaren så påfordrar, skall vara skyldig inlösa en denne tillhörig elektrisk anläggning å egendomen till skäligt pris, vilket i brist på överenskommelse skall bestämmas av skiljemän såsom i 2 kap. 8 § lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom är stadgat för där avsett fall, *att* kommunen ansvarar för på egendomen efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *att* kommunen ensam skall vidkännas kostnaderna för lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, *att* kommunen såsom blivande ägare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömsfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken rätt att kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning och att borttaga för ledningen hinderliga och för ledningens säkerhet farliga träd och buskar, med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, *att* vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, *att* de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola fortfarande tillhöra kommunen och av denna tillvaratagas, *samt att* till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i egendomen och att, innan sådan inteckning meddelats, kommunen skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om rättigheternas bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll.

5:o.

Gustad Norrgård nr 5 i Östergötlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Gustad Norrgård 5¹ i Vikingstads socken av Östergötlands län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1940 mot en årlig avgäld, som från och med den 14 mars 1932 utgår med dels 16 hektoliter vete, 31 hektoliter havre och 90 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 675 kronor.

Med anledning av egendomens arrendeledighet har arrende- och saluvärderingsförrättning å densamma hållits den 29 september 1938. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson år 1926 över egendomen upprättad karta med beskrivningar inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från Vikingstads järnvägsstation och 13 kilometer från Linköping, har en areal av 46.4322 hektar, varav 25.2822 hektar tomt och åker, 2,2050 hektar äng, 18.2430 hektar avrösningsjord och 0.7020 hektar impediment.

Egendomen är förlagd i två skiften. Åkerjorden, som utgöres av lera på lerbotten, är till större delen täckdikad. Ängsmarken utgöres av gärdes- och åbackar, vilka användas såsom beten. Å egendomen finnes skog utöver husbehovet, varjämte egendomen har del i häradsallmänning.

Egendomen är väl hävdad. Av åbyggnaderna är boningshuset gammalt och otidsenligt. Ladugårdsbyggnaden är i gott och övriga byggnader i medelgott stånd. Den elektriska anläggningen å egendomen tillhör arrendatorn.

Taxeringsvärdet är 40,900 kronor, varav 35,100 kronor jordbruksvärde och 5,800 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har i första hand föreslagit egendomens försäljning med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn Martin Fredrik Andersson, i andra hand dess förnyade utarrendering under 20 år. Andersson har innehaft egendomen å arrende sedan år 1930. Nämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 51,200 kronor, varav 16,700 kronor för skogsmark och växande skog enligt vederbörande jägmästares värdering samt 600 kronor för kapitaliserade värdet av utdelning från allmänningen. Arrendevärdet har uppskattats till 1,500 kronor, vilket emellertid skett under förutsättning att ny arrendatorsbostad uppfördes å egendomen.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha lämnat försäljningsförslaget utan erinran.

Arrendatorn Andersson har skriftligen förklarat sig villig att inköpa egendomen för en köpeskillning, motsvarande det av nämnden åsatta saluvärdet.

I skrivelse den 16 december 1939 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört, att styrelsen för sin del biträdde uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning. Styrelsen hade visserligen uppmärksammat, att nämnden vid saluvärderingen medräknat arealen av den från kronoegendomen tidigare sålda lägenheten Gustad Norrgård 5^e om 0.2778 hektar, men detta förhållande syntes med hänsyn till lägenhetens ringa areal icke böra föranleda någon nedsättning i saluvärdet. Med hänsyn till egendomens arrendevärde vore riksdagens medverkan till försäljningen erforderlig.

Jag har icke något att erinra mot försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Gustad Norrgård 5¹ i Vikingstads socken av Östergötlands län må med ett saluvärde av 51,200 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom

m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator Martin Fredrik Andersson samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdes rätt den 14 mars 1940, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Andersson kommer att förvärva egendomen, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendavgälder och skatter skola genom köpet anses vara reglerade, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av annan än Andersson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförd elektrisk anläggning eller verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, egendomens köpare skall vara skyldig gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende utgivit till arrendatorn, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående å egendomen och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

6:o.

Herrestad nr 10 i Östergötlands län.

I skrivelse den 1 december 1936 underställde domänstyrelsen Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga angående den framtida dispositionen av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Herrestad nr 10 i Herrestads socken av Östergötlands län. Av skrivelsen jämte med densamma överlämnade handlingar och en av distriktslantmätaren S. Wolke år 1915 upprättad karta över egendomen framgick i huvudsak följande.

Egendomen är belägen omkring 10 kilometer från Vadstena och 3 kilometer från Herrestads järnvägsstation. Den har en areal av 45.193 hektar, därav 39.528 hektar tomt och åker, 4.185 hektar ängs- och odlingsmark samt 1.480 hektar impediment. Det senast fastställda taxeringsvärdet å egendomen utgjorde 51,500 kronor.

Då den löpande arrendeperioden utginge den 14 mars 1939, hade domänstyrelsen med anledning av den förestående arrendeledigheten införskaffat vissa förberedande uppgifter, avsedda att tjäna till ledning vid prövning av frågan om egendomens framtida disposition. Domänintendenten hade förklarat sig anse, att egendomen ånyo borde utarrenderas; ladugården å densamma vore visserligen otidsenlig och rötskadad, men frågan om byggnad av ny ladugård syntes kunna uppskjutas, och vidare vore byggnaderna i övrigt å egendomen medelgodta och tillräckliga. Vederbörande jägmästare hade däremot med instämmande av överjägmästaren ansett egendomen

böra försäljas med hänsyn till det dåliga byggnadsbeståndet. Slutligen hade *statens jordnämnd* — från vilken införskaffats yttrande rörande egendomens lämplighet till upplåtelser för arrendeegnahem — den 27 augusti 1936 efter erforderliga undersökningar meddelat, att nämnden ansåge egendomen böra överföras till arrendeegnahmetsfonden från den 14 mars 1939 för tillskapande av förslagsvis tre arrendeegnahem.

Under den förberedande handläggningen inom domänstyrelsen av frågan rörande egendomens framtida disposition hade inkommit *dels* ett köpeanbud å hela egendomen av J. A. Eriksson, Svälinge, lydande å 32,000 kronor, och *dels* framställningar av Oscar Karlsson och Axel Gustafsson, båda i Kolsbro, om rätt för en var av dem att få inköpa 15 hektar åker av egendomen.

I skrivelsen förklarade *domänstyrelsen* för egen del, att styrelsen icke ville motsätta sig, att förvaltningen av egendomen övertoges av *statens jordnämnd* för med nämndens verksamhet avsett ändamål. Styrelsen hemställde i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreskriva, att kronoegendomen skulle från den 14 mars 1939 överföras till arrendeegnahmetsfonden, varvid *jordnämnden* skulle inträda i kronans rättigheter och skyldigheter i förhållande till arrendatorn av egendomen.

I infortrat utlåtande över framställningen hemställde *statens jordnämnd*, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att egendomen skulle överföras till arrendeegnahmetsfonden till ett bokfört värde av 45,000 kronor per den 14 mars 1939.

Sedan härefter genom domänstyrelsens försorg till jordbruksdepartementet överlämnats *dels* en av jordbruksarbetaren Sjunne Svensson, Svälinge, den 3 december 1936 dagteknad framställning, vari han anhållit att få förvärva arrenderätten till ett arrendeegnahem om cirka 25 tunnland av egendomen, *dels* ock ett av egendomens arrendator, Ernst Eriksson, avgivet yttrande, i vilket han förklarat sig villig att inköpa egendomen till det pris, som av vederbörande uppskattningsnämnd kunde bliva åsatt densamma, anbefalldes domänstyrelsen den 11 januari 1937 att ånyo avgiva yttrande i ärendet. Domänstyrelsen anmodades sedermera den 8 februari 1938 att avgiva yttrande med anledning av en av arrendatorn Eriksson den 5 februari 1938 gjord, till jordbruksdepartementet inkommen ansökning om försäljning till honom av egendomen med undantag av ett område om 3 1/2 hektar, vilket, enligt Erikssons uppgift, ifrågasatts skola försäljas till lägenhetsägaren Oskar Erik Karlsson, Åsberga mosse, Arneberga. Karlsson å sin sida vidhöll *dels* i en av länsstyrelsen i länet till domänstyrelsen överlämnad ansökan, och *dels* — sedan han erhållit kännedom om Erikssons sistnämnda framställning — i en den 12 februari 1938 gjord, till jordbruksdepartementet inkommen ansökan den av honom i skrivelse till domänstyrelsen den 5 augusti 1936 gjorda anhållan att få inköpa cirka 15 hektar eller 30 tunnland jord av egendomen. Den till departementet inkomna ansökningen överlämnades den 15 februari 1938 till domänstyrelsen för att tagas i övervägande vid avgivande av yttrandet över Erikssons framställning.

Med skrivelse den 23 december 1939 har domänstyrelsen ånyo anmält ärendet för Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen har därvid meddelat, att uppskattningsförrättning å egendomen, avseende såväl salu- som arrendevärdering av densamma, i vederbörlig ordning hållits den 19 oktober 1937. Av det med styrelsens skrivelse överlämnade protokollet vid uppskattningsförrättningen jämte övriga till ärendet hörande handlingar ävensom dels förutnämnda av t. f. extra lantmätaren S. Wolke år 1915 över egendomen upprättade karta och dels karta rörande en av extra lantmätaren A. Näslund åren 1938—1939 å egendomen verkställd avstyckningsförrättning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomens ägor äro förlagda i två skiften. Arealen utgör, såsom angivits, 45.193 hektar, varav 39.528 hektar tomt och åker, 4.185 hektar ängs- och odlingsmark samt 1.480 hektar impediment.

Åkerjorden, som är täckdikad, består av styv lera på lerbotten. Ängsmarken utgöres av åbackar och sidvall, varav den vid sjön Tåkern belägna delen eller det s. k. landvinningsskiftet användes såsom bete. Egendomen saknar skog men har del i Göstrings häradsallmänning, varifrån erhålles en årlig utsyning till ett uppskattat värde av 40 kronor. Egendomens avsättningsförhållanden äro medelgoda.

Samtliga kronan tillhöriga byggnader å egendomen äro i medelgott stånd med undantag av ladugården, som är gammal och rötskadad. Ett i vinkel mot ladugården uppfört överloppshus tillhör arrendatorn. Den elektriska anläggningen å egendomen tillhör likalades arrendatorn.

Det egendomen senast åsatta taxeringsvärdet utgör 51,900 kronor, vilket i sin helhet utgör jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att Oskar Erik Karlsson måtte tillerkännas rätt att inköpa ett område av egendomen om 13.5970 hektar för att tilläggas en honom förut tillhörig angränsande mindre lägenhet, benämnd Åsberga mosse, vilken därigenom skulle giva sin brukare full bärgning. Återstoden av egendomen eller huvudgårdsslotten med därå befintliga byggnader borde erbjudas arrendatorn Eriksson med hembuds rätt eller, därest densamma icke komme att försäljas, utarrenderas till Eriksson under 10 år. Vid nämnda disposition av egendomen återstode icke något till övriga sökande.

Det till försäljning till Karlsson föreslagna området, som är obebyggt, har vid en den 10 juni 1938 påbörjad och den 1 juli 1939 avslutad förrättning vederbörligen avstyckats från egendomen. Området, som å den av förenämnde Näslund upprättade kartan betecknats litt. Xa, har erhållit jordregisterbeteckningen Herrestad 10². Av dess areal, 13.5970 hektar, utgöra 13.4650 hektar åker och 0.1320 hektar avrösningsjord. Med det avstyckade området följer 30 procent av styckningsfastigheten tillkommande andel i Göstrings häradsallmänning.

Huvudgårdsslotten, Herrestad 10¹, innehåller efter avstyckningen en areal av 31.5960 hektar, varav 26.0630 hektar tomt och åker, 4.1850 hektar ängs- och odlingsmark samt 1.3480 hektar impediment.

Nämnden har åsatt huvudgårdsslotten ett saluvärde av 37,500 kronor, varav 560 kronor utgjorde kapitalvärdet av allmänningsutdelning, samt styckningslotten litt. Xa ett saluvärde av 15,880 kronor, varav 240 kronor utgjorde kapitalvärdet av allmänningsutdelning. Arrendevärdet har uppskattats till 1,500 kronor för huvudgårdsslotten och 690 kronor för styckningslotten.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha förklarat sig icke ha något att erinra mot uppskattningsnämndens försäljningsförslag.

Arrendatorn Eriksson och Karlsson ha skriftligen förklarat sig villiga inköpa huvudgårdsslotten respektive styckningslotten för köpeskillingar motsvarande de av nämnden åsatta saluvärdena.

För egen del har domänstyrelsen anfört följande.

Då försäljningsfrågan på grund av lantmåteritekiska skäl icke kunnat hinna avgöras per den 14 mars 1939 har styrelsen i skrivelse till domänintendenten den 10 januari 1939 låtit föranstalta om förlängning mot oförändrad arrendeavgäld, 1,275 kronor, och oförändrade villkor i övrigt till den 14 mars 1940 av det om egendomen för tiden 14 mars 1919—14 mars 1939 gällande arrendekontraktet.

Arrendatorn Eriksson har brukat egendomen sedan år 1922, då han övertagit arrenderätten efter sin svärfader, A. J. Andersson Elfving, vilken innehaft egendomen sedan år 1898. Egendomen har väl hävdats.

Styrelsen biträder numera uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning. Vid angivna disposition av egendomen har tillkommit ännu en fullt bärkraftig jordbruksfastighet i orten. Mot de åsatta saluvärdena synes icke vara något att erinra. För genomförandet av försäljningarna torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Mot domänstyrelsens slutliga förslag rörande den framtida dispositionen av ifrågavarande kronoegendom har jag ingen anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, Departements-
chefen.

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Herrestad nr 10 i Herrestads socken av Östergötlands län må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försäljas i två lotter, nämligen dels huvudgårdsslotten Herrestad 10¹ med ett saluvärde av 37,500 kronor och med hembuds rätt jämlikt 9 § första stycket i förordningen för egendomens nuvarande arrendator Ernst Eriksson, dels ock styckningslotten Herrestad 10² med ett saluvärde av 15,880 kronor och med hembuds rätt jämlikt 11 § i förordningen för lägenhetsägaren Oskar Erik Karlsson, Åsberga mosse, Arneberga; skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas,

beträffande huvudgårdsslotten, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Eriksson kommer att förvärva lotten, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan avseende lotten, med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter för hela egendomen, skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att, för den händelse lotten kommer att förvärfvas av annan än Eriksson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförd elek-

trisk anläggning samt verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, lottens köpare skall vara pliktig gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende utgivit,

beträffande styckningslotten, att köparen skall vara pliktig gälda vad kronan eventuellt kan få komma att utgiva till egendomens arrendator för höstplöjning, trädesberedning och sådd å lotten, samt

beträffande båda lotterna, att lotterna försäljas i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940, att köparna såsom ägare av de försålda lotterna medgiva vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla över egendomen framdragna högspänningsledningar, dels borttaga för ledningarna hinderliga och för ledningarnas säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för vattenfallsstyrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till den försålda egendomen för ledningarnas tillsyn och underhåll samt reparation av desamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, att de träd och buskar, som fällas för ledningarnas bibehållande, skola tillhöra ägarna av de försålda lotterna och må tillvaratagas av dem, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i de försålda lotterna, samt att, innan sådan inteckning meddelats, ägarna av de försålda lotterna äro skyldiga att vid överlåtelse av lotterna eller del därav alltid göra förbehåll om beståndet av rättigheterna och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll.

7:o.

Kronoparken Karlsby i Östergötlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av Karlsby handelslägenhet under kronoparken Karlsby i Kristbergs socken av Östergötlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits år 1938. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland vid förretningen fört protokoll och kopia av en av distriktslantmätaren A. Hallander vid avstyckning åren 1936 och 1937 upprättad karta, inhämtas i huvudsak följande.

Lägenheten är belägen invid allmän väg och invid Karlsby järnvägsstation samt 24 kilometer från Motala. Den har numera avstyckats, har en areal av 0.2367 hektar tomt samt är i jordregistret betecknad Karlsby 3²⁴.

Å lägenheten finnes kombinerat affärs- och bostadshus m. m., som tillhöra kronan, samt bodbyggnad och källare, vilka tillhöra arrendatorn.

Lägenheten är för tiden till den 1 april 1941 utarrenderad till Adolf Fredrik Andersson mot en årlig avgift av 850 kronor. Andersson, som innehaft arrendet sedan år 1913, har under arrendetiden inlett värmeledning och elektriskt ljus i byggnaden samt inrett butiksavdelningar m. m. samt överbud taget skött lägenheten väl.

Saluvärdet har uppskattats till 15,000 kronor, därav 19 kronor 69 öre utgöra av kronan förskotterad avstyckningskostnad. Arrendevärdet har beräknats utgöra 850 kronor.

Förrättningsmannen har föreslagit, att lägenheten måtte försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med tillträdesrätt för köpare den 1 april 1940 och med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för arrendatorn Andersson. Anledning föreläge icke att vid försäljningen föreskriva särskilda villkor angående lägenhetens användning samt återköpsrätt.

Arrendatorn Andersson har förklarat sig villig inköpa lägenheten på föreslagna villkor.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha tillstyrkt försäljningen.

I skrivelse den 31 juli 1939 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid förklarat, att styrelsen icke hade något att erinra mot förrättningsmannens förslag. Frågan om försäljning av ifrågavarande lägenhet syntes icke kunna avgöras utan riksdagens hörande.

Jag har icke något att erinra mot ifrågavarande försäljningsförslag och *Departements-* hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måttle föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att av kronoparken Karlsby i Kristbergs socken lägenheten Karlsby 3²⁴ (Karlsby handelslägenhet) må med ett saluvärde av 15,000 kronor, därav 19 kronor 69 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för arrendatorn Adolf Fredrik Andersson;

skolande såsom villkor för försäljningen gälla, *dels*, där- est Andersson begagnar sig av hembuds rätten, att han äger tillträda lägenheten den 14 mars 1940, därvid det rörande lägenheten nu gällande arrendeavtalet skall upphöra att gälla, samt att varken kronan eller Andersson äger framställa fordringsanspråk gent emot varandra på grund av nämnda avtal, med undantag dock för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter för lägenheten, *dels*, därest försäljning sker till annan köpare, att lägenheten må tillträdas den 1 april 1941, *dels ock* att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befines, att i försäljningen ingå endast kronan tillhöriga, å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar, att köparen ställer sig till efterrättelse såväl de föreskrifter, som kunna komma att av länsstyrelsen fastställas att gälla

för lägenhetens bebyggande, som de anvisningar och föreskrifter, vilka av stamfastighetens ägare kunna komma att bli utfärdade beträffande nyttjanderätten till inom styckningsplanen upptagna områden för torg och parkändamål, att köparen förbinder sig att ensam bekosta uppförande och underhåll av det stängsel kring lägenheten, som kan bli erforderligt, samt att ägaren av lägenheten skall vara skyldig att såväl vinter- som sommarhalvåret svara för underhållet av hälften av lägenheten angränsande gata ävensom av tillstötande öppen plats längs lägenhetens gräns till så stor del, som motsvarar halv gatubredd.

8:o.

Marstad nr 8 i Östergötlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Marstad nr 8 i Bjälbo socken av Östergötlands län har genom domänstyrelsens den 9 juni 1917 utfärdade kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1919—14 mars 1939 mot en årlig arrendeavgäld av 1,260 kronor. För närvarande är egendomen utarrenderad till den 14 mars 1940 mot samma avgäld.

Förrättning för egendomens saluvärdering har hållits den 16 juni 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av t. f. extra lantmätaren S. Wolke år 1915 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen fyra kilometer från Skänninge stad och två kilometer från Ingridsdals järnvägsstation, har en areal av 47.4140 hektar, därav 39.0130 hektar tomt, trädgård och åker, 1,4150 hektar äng, 5.7050 hektar avrösningsjord samt 1.2810 hektar impediment.

Egendomen är förlagd i tre skiften. Äkern utgöres av dels lera på lerbotten och dels sandjord på syrsandsbotten. Täckdikning finnes. Ängsmarken användes såsom bete. Skog saknas, men egendomen har del i allmanning, varifrån erhålles en årlig utsyning av 10 kubikmeter skog å rot.

Av kronan tillhöriga byggnader å egendomen är boningshuset tidsenligt och i gott stånd. Övriga byggnader äro i medelgott skick. Å egendomen äger arrendatorn ett hönshus samt hälften av ett svinhus. Den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn.

Egendomens jordbruksvärde är taxerat till 56,400 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen i dess helhet försäljes. Då byggnaderna i storlek vore anpassade för den nuvarande arealen och det större utjordsskiftet ej vore beläget på längre avstånd än cirka 1 kilometer från gården med god väg till denna, borde egendomen överlåtas ostyckad. Nämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 61,100 kronor, därav 1,000 kronor motsvarande det kapitaliserade värdet av utsyningen från allmanningen.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha lämnat försäljningsförslaget utan erinran.

I skrivelse den 17 oktober 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Styrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag samt har intet att erinra mot det saluvärde, som åsatts egendomen. I skrivelse till styrelsen har egendomens arrendator, Åke Harald Andersson, förklarat sig villig att inköpa egendomen för det föreslagna saluvärdet. Då Andersson och före honom hans fader innehafte egendomen alltsedan år 1907 och då egendomen är väl hävdad, tillstyrker styrelsen, att egendomen hembjudes Andersson. Med hänsyn till egendomens arrendevärde erfordras riksdagens medverkan till försäljningen.

Jag biträder domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer alltså, *Departements-*
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Marstad nr 8 i Bjälbo socken av Östergötlands län må med ett saluvärde av 61,100 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för arrendatorn av egendomen, Åke Harald Andersson, samt under villkor i övrigt, att egendomen överlåtes med tillträdes rätt den 14 mars 1940, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Andersson kommer att förvärva egendomen, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola i och genom köpet anses vara reglerade, att, för den händelse egendomen kommer att förvärfvas av annan än Andersson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförd elektrisk anläggning eller verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, egendomens köpare skall vara pliktig att gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende erlagt, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

9:o.

Kronoparken Rejmyre i Östergötlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av visst område av hemmanet 1 mantal Bremyra nr 1 å kronoparken Rejmyre i Skedevids socken av Östergötlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning å det till försäljning ifrågasatta området i vederbörlig ordning hållits under åren 1937 och 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar och en av distriktslantmätaren E. Christoffersson vid avstyckning år 1936 upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Uppskattningsförrättningen har avsett en på arrende upplåten lott, benämnd Bremyre gård, av hemmanet Bremyra. Arrendelotten ligger vid allmänna vägen Simonstorp—Rejmyre, 37 kilometer från Norrköping och 12 kilometer från Simonstorps järnvägsstation. Den är numera avstyckad från hemmanet i form av två fastigheter.

Lotten Bremyra 1³ (Bremyre pensionat) har en areal av 7.4715 hektar, varav omkring 0.60 hektar tomt och trädgård, 3.51 hektar skogsmark (park) och 3.36 hektar vatten. Å lotten finnas boningshus med uthus, vilka tillhöra kronan. Boningshuset är i behov av rätt omfattande reparationer. I övrigt äro byggnaderna i stort sett i medelgott skick, ehuru underhållet av dem varit mindre tillfredsställande. Virkesförrådet å lotten har uppskattats till 450 kubikmeter. I huvudbyggnaden bedrives för närvarande pensionatsrörelse av Per Lorentz Eriksson, vilken sedan år 1932 förhyr byggnaderna med tillhörande tomtområde av arrendatorn av Bremyre gård mot en årlig avgift av 350 kronor. Eriksson har under åren 1928—1932 varit arrendator av Bremyre gård.

Lotten Bremyra 1⁴ (Bremyre gård), har en areal av 84.5072 hektar, varav omkring 27.52 hektar åker och tomt, 6.52 hektar äng (betesmark), 35.69 hektar skogsmark, 4.87 hektar fastmarksimpediment och 9.91 hektar vatten. Åkerjorden och ängen äro av medelgod beskaffenhet. Hävden är god. Virkesförrådet har uppskattats till 2.354 kubikmeter. Byggnaderna å lotten äro i allmänhet i medelgott skick. Boningshuset är emellertid för litet för lottens behov. Egendomen Bremyre gård är för tiden till den 14 mars 1940 utarrenderad till Sven Wallentin Janzon mot ett årligt arrende av 1,400 kronor. Janzon har brukat egendomen sedan år 1932. Den har städse skötts väl.

Arrendelägenheten Bremyre gård, omfattande båda fastigheterna, är åsatt ett taxeringsvärde av 48,700 kronor, därav 37,200 kronor utgör jordbruksvärde och 11,500 kronor utgör skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har åsatt lotten Bremyra 1³ ett saluvärde av 12,600 kronor, därav 114 kronor 45 öre motsvarande av kronan förskotterad avstyckningskostnad, samt ett arrendevärde av 500 kronor. Saluvärdet å lotten Bremyra 1⁴ har uppskattats till 34,000 kronor, därav 1,267 kronor 70 öre utgjorde av kronan förskotterad avstyckningskostnad och omkring 11,500 kronor belöpte å skogsmark och skog. Arrendevärdet å denna lott har beräknats utgöra 1,350 kronor. Nämnden har föreslagit, att lotterna måtte efter riksdagens hörande försälas enligt 1929 års försäljningsförfordning med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940, lotten Bremyra 1³ med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för Per Lorentz Eriksson samt lotten Bremyra 1⁴ med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Sven Wallentin

Janzon. Anledning föreläge icke att vid försäljningarna föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning samt återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdena minska med 10 procent. Uppskattningsnämnden har därjämte föreslagit vissa villkor i övrigt för försäljningarna.

Eriksson och *Janzon* ha förklarat sig villiga inköpa respektive lotter på föreslagna villkor.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha ansett att egendomen borde försäljas såsom en lott men icke velat motsätta sig försäljning på det av uppskattningsnämnden föreslagna sättet.

I skrivelse den 22 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört, att styrelsen icke hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Jag biträder det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att *Departementschefen*.
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Rejmyre i Skedevids socken av Östergötlands län följande lotter må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

lotten *Bremyra 1³ (Bremyre pensionat)* med ett saluvärde av 12,600 kronor, därav 114 kronor 45 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för *Per Lorentz Eriksson*, samt lotten *Bremyra 1⁴ (Bremyre gård)* med ett saluvärde av 34,000 kronor, därav 1,267 kronor 70 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn *Sven Vallentin Janzon*;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas beträffande båda lotterna, att desamma överlåtas i befintligt skick, med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1940, att i köpen ingå endast de å lotterna befintliga byggnader och anläggningar, vilka tillhöra kronan, samt att köparna av lotterna i sådan egenskap respektera de rättigheter beträffande lotterna, som upplåtits dels genom kontrakt den 24 februari 1930, varigenom rätt till jakt och fiske m. m. å bland annat fastigheten *Bremyra 1¹* utarrenderats till *Carl Lagercrantz*, dels ock genom kontrakt den 14 november 1931 mellan kronan och *Rejmyre Bruks Aktiebolag* angående inköp för kronans räkning av vissa fastigheter, varigenom kronan medgivit bolaget rätt att bibehålla å fastigheterna befintliga elektriska ledningar med tillhörande stolplplatser, transformatorhus och övriga anläggningar m. m., vilken rätt bolaget genom avtal den 17 juli 1933 överlåtit å *Rejmyre Elektriska Distributionsförening u. p. a.*, beträffande lotten

Bremyra 1³, att köpare av lotten medgives rätt att intill den 1 januari 1942 avgiftsfritt för husbehov nyttja en å lotten Bremyra 1⁴ inom ägofigur nr 157 enligt avstyckningskartan belägen brunn, samt att köparen är skyldig att ensam bekosta uppförande och underhåll av stängsel i rågången mellan lotten och kronoparken, ävensom, beträffande lotten Bremyra 1⁴, att, därest arrendatorn Janzon begagnar sig av hembudsrätten, kronan och Janzon icke skola äga framställa fordringsanspråk gentemot varandra på grund av gällande arrendeavtal rörande Bremyre gård, dock med undantag beträffande eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, att köpare av lotten är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas densamma genom dels ägaren av lotten Bremyra 1³ medgiven rätt att intill den 1 januari 1942 avgiftsfritt för husbehov nyttja en å lotten inom ägofigur nr 157 enligt avstyckningskartan belägen brunn, och dels över lotten framdragna, telegrafverket samt abonnenter vid Bremyre och Magnehults gårdar gemensamt tillhöriga telefonledningar, att kronan såsom ägare av stamfastigheten Bremyra 1¹ förbehåller sig rätt till fri och obehindrad utfart för all framtid å den över lotten ledande vägen, motsvarande ägofigurerna n:ris 243 och 260 enligt avstyckningskartan, att lottens ägare förbinder sig att icke å nämnda väg uppföra grindar eller andra anordningar, vilka kunna hindra trafiken, samt att kronan äger att till beståndet av sagda utfästelser angående rätt till väg erhålla inteckning i lotten.

10:o.

Strand nr 1 och Gissebo nr 1 i Jönköpings län.

Kronoegendomen Strand 1¹ med Gissebo 1¹ i Skärstads socken av Jönköpings län är jämlikt domänstyrelsens den 15 oktober 1935 utfärdade kontrakt utarrenderad under tjugo år från den 14 mars 1936 mot en årlig arrendeavgäld av dels 50 hektoliter råg och 221 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 1,000 kronor.

I en till domänstyrelsen den 16 februari 1938 inkommen ansökning har ägaren av Lindofors möbelfabrik, fabrikören J. A. Jonsson, Gisebo, anhållit att för utvidgning av en från egendomen år 1926 inköpt fabrikestomt få inköpa ett ytterligare område av egendomen, innehållande cirka 6,500 kvadratmeter åker samt beläget å ömse sidor om Jönköping—Gripenbergs numera nedlagda järnväg.

Området, vilket å en av extra lantmätaren H. Segerpalm år 1933 kopierad och kompletterad karta över egendomen motsvaras av ägofigurerna av nr

24 och av nr 48, har av *domänintendenten* i länet åsatts ett saluvärde av 4,875 kronor.

Egendomens *arrendator* har förklarat sig villig avstå området under återstående arrendetiden mot årlig nedsättning i arrendet av 60 kronor.

Jonsson har godkänt det av *domänintendenten* föreslagna saluvärdet.

Överlantmätaren har anfört, bland annat, följande.

Då det med *Jonssons* ansökan avsedda området utgjorde en snedvinklig figur och hade en ur fastighetsbildningssynpunkt mindre önskvärd form, hade *överlantmätaren* förfrågat sig hos *Jonsson*, huruvida denne hade något att erinra mot att området utlades med de gränser, som *överlantmätaren* å förenämnda karta utmärkt med blå krita. *Jonsson* hade därvid förklarat, att han hellre önskade förvärva ett sålunda förändrat område än det i ansökningen angivna, varjämte *Jonsson* meddelat sin avsikt att av vederbörande förvärva den inom området liggande delen av nedlagda järnvägen Jönköping—Gripenberg. Enär frågan om rätt till utfartsväg för området kunde förmodas bli ordnad vid blivande avstyckningsförrättning, vilken borde ske under villkor om sammanläggning med *Jonssons* nuvarande fabriksomt (Lindofors 3¹), hade *överlantmätaren* intet att erinra mot bifall till ansökningen under förutsättning att områdets gränser ändrades på sätt av honom föreslagits.

Med skrivelse den 9 augusti 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen tillstyrker, att området, med de gränser som av *överlantmätaren* angivits, försäljes till *Jonsson* med tillträdesrätt den 14 mars 1940. Då fastigheten Lindofors 3¹ av *Jonsson* äges allenast till hälften (återstående hälften äges av en omyndig dotter till *Jonsson*), bör området icke avstyckas under villkor om sammanläggning med Lindofors 3¹. Å området ämnar *Jonsson* uppföra en byggnad innehållande dels bostadslägenheter för de i hans möbelfabrik anställda arbetarna, dels ock kontors- och utställningslokaler. Köpeskillingen för området torde böra fastställas till den av *domänintendenten* föreslagna, 4,875 kronor. Med hänsyn till områdets värde lärer ärendet böra underställas riksdagen.

Jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag sådant det förordats av *do-* *Departements-*
mänstyrelsen och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*
medgiva,

att — sedan ett å en över kronoegendomen Strand 1¹ med Gissebo 1¹ i Skärstads socken av Jönköpings län år 1933 av extra lantmätaren H. Segerpalm upprättad karta med blå krita utmärkt område, med undantag av därinom belägen järnvägsmark, blivit från egendomen avstyckat med en areal av omkring 6,500 kvadratmeter — samma område må försäljas till fabrikören J. A. *Jonsson*, Gissebo, för en köpeskillning av 4,875 kronor samt under villkor i övrigt, att området överlåtes i befintligt skick, att området må tillträdas den 14 mars 1940, att området vid avstyckningen förbehålles rätt till erforderlig utfartsväg, att, därest köpeskillingen

för området icke erlägges kontant å tillträdesdagen, köparen må gälda denna på sätt i 21 § och 22 § B) i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, samt att i övrigt vid försäljningen bestämmelserna i samma förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse.

11:o.

Häggenäs nr 12 i Malmöhus län.

Genom ett den 10 juli 1850 verkställt och den 26 april 1851 fastställt ägoutbyte mellan å ena sidan de tidigare vid laga skifte delade utägorna till kronoegendomen, militiebostället 1 mantal Häggenäs nr 12 i Fulltofta socken av Malmöhus län och å andra sidan skattebeneficiehemmanet $\frac{5}{96}$ mantal Häggenäs nr 6 i nämnda socken tilldelades kronoegendomen ett område om 3 tunnland 6.3 kappland av hemmanet samt hemmanet ett område om 4 tunnland 8.8 kappland av kronoegendomen. Berörda områden åsattes vid förrättningen uppskattningsinnehåll av 10.358 respektive 10.353 kappland. Enligt en vid ägoutbytet den 28 mars 1850 ingången skriftlig förening mellan boställets innehavare, kaptenen P. A. Dahl, och skattehemmanets ägare, Å. Bondesson — vilken jämväl ägde den väster om det hemmanet tilldelade området belägna kvarnlägenheten Bondemöllan — skulle såsom villkor för ägoutbytet gälla, bland annat, att Bondesson eller hans rättsinnehavare skulle till innehavaren av egendomen eller dennes rättsinnehavare för evärdlig tid erlägga en avgäld om 10 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn »dels för medgifvandet af ägoutbytet och dels för beredande af tillfälle för egaren af Bondemöllan — — — att genom afträdande af ett läge för Qvarns anläggande på Boställets tegor kunna utvidga och förbättra denna Qvarnlägenhet». Avgälden skulle erläggas i januari månad varje år med 36 kappar på tunnan, med rätt dock för boställets innehavare att före eller senast den 21 december varje år bestämma, om han ville mottaga spannmålen in natura eller om ägaren av kvarnen skulle inlösa densamma efter gällande markegångstaxa med 16 skillingar banco förhöjning för tunnan.

Till säkerhet för avgälden har den 17 juli 1890 meddelats in-teckning i kvarnlägenheten Bondemöllan med tillhörande jord. Avgälden har under en följd av år inbetalts till länsstyrelsen i länet.

Kronoegendomen Häggenäs nr 12 står numera under domänstyrelsens förvaltning och är för närvarande utarrenderad till den 14 mars 1957 mot en årlig avgäld av dels 21 hektoliter råg, 10 hektoliter havre och 84.2 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 500 kronor. Hemmanet Häggenäs nr 6 och lägenheten Bondemöllan tillhöra förre kvarnägaren J. Johnassons dödsbodelägare.

I skrivelse den 11 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga om avlösning av ifrågavarande avgäld. Av skrivelsen jämte övriga ärendet tillhörande handlingar inhämtas i huvudsak följande.

Den 31 december 1935 avkrävde domänstyrelsen J. Johnassons dödsbodelägare avgäld för tiden 10 juli 1935—10 juli 1936 med 178 kronor 61 öre, därav 173 kronor 61 öre utgjorde värdet av naturaprestationer, omräknade i penningar, samt 5 kronor motsvarande den till 16 skillingar banco bestämda förhöjningen.

I en till domänstyrelsen den 25 februari 1936 inkommen skrift anförde dödsbodelägarna G. Johansson och hans hustru Elsa Johansson, född Johnasson, bland annat: Avgälden hade icke varit avsedd att utgöra ersättning för den mark kronan lämnat vid ägoutbytet eller ens såsom kompensation för någon av kronan avstådd förmån, utan allenast att vara betalning för kronoarrendatorns medgivande till ägoutbytet. Även om man emellertid utginge från att avgälden skulle utgöra ersättning för ett vattenfall, som vore beläget på den av kronan avstådda marken, stode dess storlek icke i rimlig proportion till fallets värde. Enligt beräkning av statens lantbruksingenjör i länet uppginge värdet av hela den nyttjade fallhöjden till 450 kronor om året, vari inräknats icke blott värdet av den genom ägoutbytet tillkomna utan även den kvarnlägenheten tidigare tillhöriga delen av fallet. Avgälden hade ibland under tider, då spannmålspriserna varit mycket höga, uppgått till belopp, motsvarande fallets hela värde. Kronan hade i varje fall mångdubbelt ersatts för det avstådda fallet. På grund härav anhölle sökandena, att dödsboet för framtiden måtte befrias från avgäldens erläggande eller, därest detta icke kunde beviljas, medgivas rätt att få avlösa densamma med ett belopp, som svarade mot fallets verkliga värde.

Infordrade yttranden i ärendet ha avgivits av överlantmätaren i länet den 21 september 1936 och av dåvarande domänintendenten i länet, Johan Jönsson i Revinge, den 24 januari 1938. Den sistnämnde har ansett, att fog icke funnes för sökandenas begäran om befrielse från avgälden, men tillstyrkt, att dessa måtte medgivas avlösa avgälden med 2,500 kronor.

Domänstyrelsen har därefter infordrat yttrande av nuvarande domänintendenten i länet samt därvid förklarat, att styrelsen funnit ansökningen i vad den avsåge befrielse från avgälden icke böra föranleda någon styrelsens åtgärd men att styrelsen eventuellt kunde vara villig att hos statsmakterna tillstyrka avlösning av avgälden med ett belopp motsvarande det efter 4 procent kapitaliserade värdet av densamma eller, vid tillämpning av 10-årigt medelmarkegångspris enligt 1937 års markegångstaxa, 4,551 kronor 75 öre.

Slutligen har den nuvarande domänintendenten med yttrande den 6 oktober 1939, vari upplysts att G. Johansson avlidit, till domänstyrelsen överlämnat förklaring från änkefru Elsa Johansson, att hon vore villig avlösa avgälden med 4,551 kronor 75 öre.

För egen del har domänstyrelsen, med förmälan att avgäld inbetalts till kronan för tiden till den 10 juli 1939, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen förklara, att förberörda avgäld skall upphöra att utgå i och med det ägare av kvarnlägenheten Bondemöllan med tillhörande jord till styrelsen inbetalar berörda belopp av 4,551 kronor 75 öre.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet upplysts har jag icke något att erinra mot att ifrågavarande kronan tillkommande avgäld från kvarnlägenheten Bondemöllan med tillhörande jord avlöses på det av domänstyrelsen föreslagna villkoret. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen förklara,

att den avgäld till kronan, som åvilar kvarnlägenheten Bondemöllan med tillhörande jord av hemmanet Häggenäs nr 6 i Fulltofta socken av Malmöhus län, må upphöra att utgå, sedan ägare av kvarnlägenheten för kronans räkning till domänstyrelsen inbetalt ett belopp av 4,551 kronor 75 öre.

12:o.

Stora Råby nr 20 i Malmöhus län.

Kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Stora Råby nr 20 litt. B i Stora Råby socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1953 mot ett arrende, som för arrendeåret 14 mars 1938—14 mars 1939 utgjorde 1,250 kronor.

Sedan fråga uppstått om vissa byggnadsarbeten å egendomen, samt arrendatorn på därom framställd förfrågan förklarat sig önska inköpa egendomen, har uppskattningsförrättning hållits å egendomen den 17 oktober 1939. Av instrument över denna förrättning ävensom av övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av t. f. extra lantmätaren J. Gordh år 1913 upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Lunds stad, har en areal av 16.7759 hektar, varav 16.4189 hektar tomt, åker och trädgård och 0.357 hektar äng. Oberäknat denna areal finnes inom hemmanets gränser en ättehög, ägofigur nr 27 å kartan, samt ett byn tillhörigt grustag och vägar till detta, ägofigurerna nr 28—30.

Samtliga byggnader äro mycket gamla och otidsenliga. Boningshuset torde kunna användas ännu ett fåtal år, under det att övriga byggnader snarast behöva ersättas med nya.

Taxeringsvärdet utgör 32,500 kronor.

Uppskattningsnämnden har tillstyrkt försäljning av egendomen samt saluvärderat densamma till 34,200 kronor. Nuvarande arrendatorn, Per Perssons stärbhus, samt dessförinnan Per Persson hade arrenderat egendomen sedan år 1909. Egendomen hade städse hävdats väl. Med anledning härav borde egendomen hembjudas arrendatorn enligt 9 § i 1929 års försäljningsförrättning. Arrendatorn, som delgivits försäljningsförslaget, hade förklarat sig önska inköpa egendomen för det föreslagna saluvärdet.

Med skrivelse den 22 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid tillstyrkt bifall till uppskattningsnämndens förslag.

Departements-
chefen.

Jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Stora Råby nr 20 litt. B i Stora Råby socken av Malmöhus län må med ett saluvärde av 34,200 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Per Perssons stärbhusdelägare, under villkor i övrigt, att egendomen må tillträdas omedelbart, då gällande arrendekontrakt skall upphöra att gälla, att köparen skall erlægga vad av arrendeavgiften belöper å tiden från den 14 mars det år tillträdet äger rum till tillträdesdagen, att varken köparen eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

13:o.

Västra Vemmenhög nr 16 i Malmöhus län.

Kronoegendomen 1 mantal Västra Vemmenhög nr 16 i Västra Vemmenhögs socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1940 mot ett årligt arrende av dels vissa persedlar att lösas med penningar enligt senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 1,125 kronor. För arrendeåret 14 mars 1938—14 mars 1939 utgjorde arrendet 2,058 kronor 90 öre.

Sedan domänstyrelsen med anledning av egendomens arrendeledighet infortrat yttrande från domänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahemsnämnd angående egendomens framtida disposition, uppdrog styrelsen åt domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd föranstalta om uppskattningsförrättning för egendomens förnyade utarrendering. På grund härav har uppskattningsförrättning hållits å egendomen den 11 augusti 1936. Av instrument över denna förrättning ävensom av övriga ärendet tillhörande handlingar och en av distriktslantmätaren S. J. Johanson år 1917 kompletterad karta över egendomen med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Skurups köping, har en areal av 25.324 hektar, varav 24.649 hektar tomt och åker, 0.11 hektar äng och 0.565 hektar impediment.

Åkern, som är täckdikad, består av ensartad lermylla på ler- eller mörkelbotten. Mot öster är marken kuperad, vilket något försvårar brukningen.

Egendomens åbyggnader äro i mindre gott skick samt delvis otillräckliga för egendomens behov.

Taxeringsvärdet, som 1936 utgjorde 51,500 kronor, höjdes 1938 till 58,200 kronor.

Uppskattningsnämnden har ansett, att å egendomen behövde nybyggas dels arrendatorsbostad för en beräknad kostnad av 12,375 kronor, dels en byggnad inrymmande loge, svinstall, vagnsport och magasin för en kostnad av 9,725 kronor. Vidare erfordrades förbättring och nyinredning av kostall-längan för cirka 2,830 kronor. Under förutsättning att berörda byggnadsarbeten komme till utförande hade egendomen arrendevärderats till 2,500 kronor. Nuvarande arrendatorn, som övertagit arrendet efter sin fader, borde komma i åtnjutande av optionsrätt vid förnyad utarrendering, då han förtjänstfullt hävdat egendomen.

På föranstaltande av domänstyrelsen har ny uppskattningsförrättning hållits den 15 maj 1939, varvid egendomen saluvärderats till 56,800 kronor. Nämnden har tillstyrkt, att egendomen försåldes till arrendatorn av egendomen Harald Hansson. Denne har sedermera förklarat sig villig att för nämnda saluvärde inköpa egendomen.

Med skrivelse den 11 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:t prövning och därvid meddelat, att styrelsen med hänsyn till de avsevärda nybyggnadskostnader, som måste nedläggas å egendomen, ansåge det förmånligast för kronan att sälja egendomen för det föreslagna saluvärdet, varvid densamma borde hembjudas åt arrendatorn, vars fader Sven Hansson övertog arrendet år 1895.

Departements-
chefen.

Jag har ej något att erinra mot bifall till ifrågavarande försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Västra Vemmenhög nr 16 i Västra Vemmenhögs socken av Malmöhus län må med ett saluvärde av 56,800 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt för egendomens arrendator, Harald Hansson, under villkor i övrigt att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt omedelbart, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att Hansson för tiden efter den 14 mars 1940 till tillträdesdagen skall erlagga arrende, motsvarande ränta efter 4 procent å köpeskillingen för denna tid, att varken Hansson eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av det för egendomen gällande arrendekontraktet med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över

egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar och anslutningskontakter förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

14:o.

Syllinge nr 5 Anders Nilsgård i Hallands län.

Kronoegendomen Syllinge nr 5 Anders Nilsgård i Veddige socken av Hallands län är utarrenderad till den 14 mars 1940 mot ett årligt arrende, som för arrendeåret 14 mars 1938—14 mars 1939 utgick med 1,241 kronor 45 öre.

Sedan domänstyrelsen med anledning av egendomens arrendeledighet från domänintendenten och vederbörande hushållningssällskaps egnahemsnämnd infordrat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten, föreslog domänintendenten, att såväl salu- som arrendevärdering av egendomen anställdes. Domänintendentens mening delades av vederbörande jägmästare och överjägmästare enligt av dessa avgivna yttranden i ämnet. Egnahemsnämnden inkom icke med något yttrande. Sedan domänstyrelsen härefter uppdragit åt domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd föranstalta om uppskattningsförrättning för egendomens arrende- och saluvärdering, har uppskattningsförrättning hållits å egendomen den 1 augusti och den 28 oktober 1939. Av instrument över denna förrättning ävensom av övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av extra lantmätaren C. E. Sjödell år 1927 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen omkring 18 kilometer från Varbergs stad och cirka 2 kilometer från Veddige station å Varberg—Borås—Herrljunga järnväg samt invid vägen Nyebro—Syllinge, har en areal av 60,283 hektar, varav 22,941 hektar tomt och åker, 36,47 hektar skogsmark och 0,872 hektar impediment.

Åkerjorden består genomgående av tämligen styv lermylla på lerbotten. Där täckdikning överhuvud taget finnes, är den gammal och torde vara utförd med för små rör. Ängs- och betesmark i egentlig mening finnes ej å egendomen.

Av åbyggnaderna äro boningshuset och svinhuset av god beskaffenhet, ett bryggghus mindre gott, en vedbod mycket dålig och övriga byggnader av medelgod beskaffenhet.

Taxeringsvärdet utgör 35,400 kronor, därav 34,000 kronor jordbruksvärde och 1.400 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att egendomen borde disponeras i en lott vare sig den komme att utarrenderas eller försäljas. Någon nybyggnad vore ej omedelbart erforderlig, men under en ny 20-årsperiod måste hårda tak påläggas, stallarna moderniseras och mjölkkrum uppföras. Egendomen saluvärderades till 40,900 kronor, varav 4,600 kronor för skogsmark med växande skog och 500 kronor för jakträtten. Arrendevärdet föresloges till 1,630 kronor. Då nuvarande arrendatorn, Julius Hansson, innehaft arrendet sedan den 14 mars 1930 och dessförinnan hans fader arrenderat egendomen sedan den år 1921 indrogs till statsverket, samt då egendomen städse synnerligen väl hävdats, borde arrendatorn hembjudas egendomen, vare sig denna komme att utarrenderas eller försäljas.

Jägmästaren och *överjägmästaren* ha ej haft något att erinra mot egendomens försäljning.

I skrivelse den 22 november 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid meddelat, att styrelsen under hand av domänintendenten inhämtat, att nämnden ansåge, att egendomen lämpligen borde försäljas. Då egendomens arrendator numera i yttrande till domänstyrelsen förklarat, att han önskade inköpa egendomen för det föreslagna saluvärdet, biträdde styrelsen för sin del försäljningsförslaget.

*Departements-
chefen.*

Jag ansluter mig till domänstyrelsens förslag om försäljning av ifrågavarande kronoegendom och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Syllinge nr 5 i Veddige socken av Hallands län skall med ett saluvärde av 40,900 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Julius Hansson, under villkor i övrigt *att* egendomen må tillträdas den 14 mars 1940, *att*, därest tillträdet sker senare, köparen skall erlægga 4 procent ränta å köpeskillingen från nämnda dag till tillträdesdagen, *att* egendomen försäljes i befintligt skick, *att* endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, *att* Hansson och kronan icke skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet, dock med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, *samt att* innehavare av överegendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

15:o.

Vegestorp nr 4 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen 1 mantal Vegestorp nr 4 i Kareby socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1941 mot ett årligt arrende av 1,025 kronor.

I skrivelse den 18 november 1939 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om kronoegendomens disposition efter arrendetidens slut. I skrivelsen anföres till en början följande.

Med anledning av egendomens arrendeledighet har domänstyrelsen infordrat upplysningar från domänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahemsnämnd angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter finnes i orten. Över domänintendentens förslag till egendomens disposition ha vederbörande skogsstatstjänstemän avgivit yttrande.

Domänintendenten har förordat egendomens förnyade utarrendering, därvid emellertid borde undantagas ett ångsmarksområde, vilket ägaren av lägenheten Mossetorpet, Adolf Johansson, anhållit att få förvärva. *Jägmästaren i Uddevalla revir* och *överjägmästaren i Västra distriktet* ha instämt i domänintendentens förslag. *Egnehemsnämnden* har icke inkommit med yttrande

Härefter uppdrog domänstyrelsen i skrivelse den 11 april 1938 åt domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd föranstalta om uppskattningsförrättning för saluvärdering av egendomen, varvid Johanssons berörda framställning skulle tagas under omprövning. Uppskattningsförrättning har numera hållits å egendomen den 20 januari 1939.

Av det med domänstyrelsens skrivelse överlämnade instrumentet över uppskattningsförrättningen jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av A. Magnusson år 1907 över inägorna till »Östra och Vestra Vegestorp, 1 mantal» upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Skårby hållplats å Bohusbanan, 13 kilometer från Ytterby station och 5 kilometer från Kungälv, har en areal av 87.25 hektar, varav 22.245 hektar tomt och åker, 3.602 hektar äng, 3.653 hektar betesmark, 26.08 hektar avrösningsjord och 31.67 hektar impediment.

Åkerjorden består av dels mullblandad lerjord av god beskaffenhet, dels godartad svartmylla samt dels ett mindre område svartmylla. Ängen är kringsspridd på flera ställen och består delvis av åkervägar och dikesrenar. Betesmarken är av medelgod beskaffenhet, dock är den icke skogsodlade delen av utmarken berguppfylld och ljungbevuxen samt av ringa värde som betesmark. Skogsmarken saknar äldre skog. Hävden är god.

Byggnaderna äro rätt gamla men i stort sett av medelgod beskaffenhet. Boningshuset är gammalt och otidsenligt men väl underhållet och ännu under en längre tid framåt användbart för sitt ändamål. Jämväl övriga byggnader äro underhållna på ett nöjaktigt sätt.

Egendomen har ej andel i samfällighet.

Taxeringsvärdet utgör 35,600 kronor.

Egendomen har andel i lån från odlingslånefonden för dikningsföretag berörande egendomen.

Uppskattningsnämnden har anfört följande.

Den ansökning, som gjorts av innehavaren av lägenheten Mossetorpet om förvärv av ytterligare ett område av egendomen, har av honom återkallats. Egendomens arrendator, Alban Pettersson, har förklarat sig önska inköpa egendomen. Då Pettersson innehaft arrendet endast sedan den 14 mars 1937 och sålunda vid arrendeperiodens utgång den 14 mars 1941 icke är hembudsberättigad, kan emellertid ifrågasättas, huruvida det icke är lämpligt att tills vidare uppskjuta egendomens försäljning och i stället utarrendera densamma på ett år i sänder. Härigenom skulle såväl arrendatorns som kronans intressen kunna bli väl tillgodosedda. Arrendatorn ingick äktenskap vid den tid, då han tillträdde arrendet, och både han och hans hustru äro unga. Egendomens byggnader äro i stort sett tillräckliga. Endast källare och magasin äro i mycket dåligt skick och behöva inom den närmaste tiden om- eller nybyggas, dessutom bör dels mjölkrum anordnas för mjölkens förvaring och skötsel och dels vidtagas en reparation av foderrummet intill stallet. Egendomens skogsmark synes vara av god beskaffenhet, och skogsbeståndet å detsamma befinner sig i hastig tillväxt. Då egendomen ligger i en relativt skogfattig trakt, äro därjämte betingelserna för skogsprodukternas försäljning rätt gynnsamma.

Därest emellertid försäljning anses böra komma till stånd, bör denna avse egendomen odelad. Egendomen har åsatts ett saluvärde av 36,500 kronor — därav 7,900 kronor belöpa å avrösningsjord och växande skog — samt ett arrendevärde av 1,150 kronor. Med hänsyn till den korta tid Pettersson innehaft arrendet torde han författningsenligt ej kunna tillerkännas hembuds rätt. Vid försäljning bör egendomen utbudas till salu enligt 13 § i 1929 års försäljningsförordning. Särskilda försäljningsvillkor samt återköpsrätt synas icke behöva stadgas. Skulle detta likväl anses böra ske, bör saluvärdet nedsättas med 15 procent. Förbehåll bör göras om rätt till utfartsväg över egendomen för avstyckningslotterna Kohagstorpet och Mossetorpet.

Alban Pettersson har förklarat sig önska förvärva egendomen för det föreslagna saluvärdet.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot egendomens försäljning för det föreslagna saluvärdet, vilket emellertid gällt under förutsättning att försäljningen genomförts per den 14 mars 1939. För varje år, som från den 14 mars 1939 räknat förflöte till dess försäljning komme till stånd borde enligt överjägmästarens åsikt saluvärdet ökas med minst 4 procent av det för skog och skogsmark godkända saluvärdet, sedan avdrag därifrån gjorts för värdet av husbehovsvirke, eller med (316—75 =) i runt tal 250 kronor. På sin höjd borde till grund för beräkningen av saluvärdet läggas förhållandena ett år före den beräknade försäljningsdagen.

Domänintendenten har avstyrkt överjägmästarens förslag om förhöjning av saluvärdet under framhållande av att uppskattningsnämnden icke helt förbisett skogens årstillväxt vid egendomens saluvärdering — ehuru det ej antecknats i protokollet — i det att nämnden med hänsyn till årstillväxten avstått från att göra erinran mot det enligt nämndens mening alltför höga saluvärdet å skogen.

För egen del har *domänstyrelsen* icke ansett anledning finnas att behålla egendomen i kronans hand. Mot det föreslagna saluvärdet har styrelsen ej haft något att erinra, även om, såsom styrelsen ville föreslå, försäljningen komme till stånd med tillträdesrätt först den 14 mars 1941. Styrelsen har

tillstyrkt, att egendomen försäljes till arrendatorn Pettersson, ehuru denne innehaft arrendet endast sedan den 14 mars 1937, då Pettersson väl skött egendomen och förklarat sig villig att inköpa densamma för det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet.

Jag anser mig böra biträda domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, *Departementets-
chefen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Vegestorp nr 4 i Kareby socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 36,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Alban Pettersson, under villkor i övrigt att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdes rätt den 14 mars 1941, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att köparen skall gälda annuiteterna å egendomen åvilande odlings- och avdikningslån, att ägarna av de från egendomen försålda lägenheterna Kohagstorp och Mossetorp förbehållas rätt till utfartsväg över egendomen, att Pettersson och kronan icke skola framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna även som för skada, som förorsakas å kreatur.

16:o.

Välan nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen 1 mantal Välan nr 1 i Romelanda socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1956 mot ett årligt arrende av 15 hektoliter vete, 34 hektoliter havre och 83.5 kilogram smör att lösas med pennningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markgångstaxan, dels ock därutöver 575 kronor. För arrendeåret 14 mars 1938—14 mars 1939 utgick arrendet med 1,290 kronor 65 öre.

Sedan egendomens arrendator Nisella J. Rasmusson — i samband med att vissa byggnadsarbeten å egendomen ifrågasatts till genomförande — i skrivelse till domänstyrelsen den 17 december 1937 anhållit att få inköpa

egendomen för en köpeskilling av 25,000 kronor med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1938, har på styrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning för egendomens saluvärdering hållits den 8 april 1938. Av instrumentet över denna förrättning jämte övriga ärendet tillhörande handlingar och en av t. f. extra lantmätaren C. Gedde år 1912 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bl. a. följande.

Egendomen, som är belägen omkring 6 kilometer från Kungälv stad, har en areal av 67.84 hektar, varav 24.729 hektar åker, 7.331 hektar äng och 35.78 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består av mer eller mindre mullblandad lättlera på botten av blå- och gullera. Den kan sägas till största delen vara av god beskaffenhet.

Av åbyggnaderna är boningshuset mycket gammalt och otidsenligt, men väl underhållet och fullt brukbart. Den såsom bryggghus, magasin m. m. använda byggnaden är dålig. Ladugårdsbyggnaden är i gott skick, varemot den gamla ladugården är dålig. Svinhuset är rätt bra. Husen äro underhållna och ungefär tillräckliga för egendomens behov.

Telegrafkabeln Göteborg—Mellerud korsar inägorna. Vattenfallsstyrelsen har elektriska högspänningsledningarna framdragna över utmarken.

Taxeringsvärdet för inägorna utgör 35,700 kronor. Skogsmarkens taxeringsvärde är beräknat till 6,900 kronor.

Uppskattningsnämnden har anfört följande.

I sin skrivelse angående uppskattningsförrättning å egendomen hade domänstyrelsen förordnat, att särskilt värde skulle åsättas det å densamma befintliga grustaget, men nämnden hade ansatt detta kunna underlåtas, dels på grund av att så gott som hela grustäktområdet vore beväxt med skog och att lantmäteritekniskt hinder säkerligen mötte mot att få detta område avskilt från huvudgården, och dels med hänsyn till grusets relativt dåliga beskaffenhet och de svåra transportförhållandena; någon grustransport hade icke ägt rum från grusåsen — icke ens för egendomens behov — på grund av dess relativt svåråtkomliga belägenhet. Området hade värderats som skogsmark.

Egendomen saluvärderades till 35,700 kronor, varav 9,500 kronor för skogsmark med växande skog. Värderingen vore verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlåtas.

Egendomens arrendator Nisella Rasmusson — som innehaft egendomen å arrende sedan år 1903 — och hennes man hade förklarat, att de icke vore köpare av egendomen till det av nämnden föreslagna värdet samt att de ansåge sig ej kunna betala högre pris än 30,000 kronor. Nämnden kunde ej tillstyrka antagande av detta anbud, utan ansåge för sin del — i likhet med kronojordstyckningssakkunniga, vilka förehaft frågan om egendomens disposition vid dess arrendeledighet den 14 mars 1936 — att egendomen borde bibehållas i statens hand, bland annat med hänsyn till ekonomibyggnadernas relativt goda beskaffenhet. Nytt boningshus med nödiga källarutrymmen borde emellertid snarast möjligt uppföras mot det att arrendatorn erlade skälig ränta å byggnadskostnaden.

Om försäljning av egendomen likväl skulle ske, borde förbehåll göras om rätt för ägaren av de över egendomen framdragna elektriska ledningarna att hava dessa kvarstående. Vidare borde egendomen ansvara för gäldande av de å densamma belöpande annuiteterna å beviljat lån från statens avdikningslånefond för torrlägningsföretaget Hög—Råstock samt för dikets

framtida underhåll. Nämnden funne ej skäl föreslå föreskrivande av särskilda försäljningsvillkor samt återköpsrätt. Skulle föreskrifter härom likväl anses böra ifrågakomma, borde det föreslagna saluvärdet nedsättas med 15 procent.

Jägmästaren i Uddevalla revir har avstyrkt egendomens försäljning till det av arrendatorn föreslagna priset och härvid anført, att egendomens saluvärde syntes närmare överensstämma med taxeringsvärdet 42,600 kronor än det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet av 35,700 kronor. Beträffande grusförekomsten kunde intet uttalande göras utan undersökning av sakkunnig. Vägen Heljeröds brygga—Kungälv syntes i sinom tid bliva intagen till allmänt underhåll; arbetslöshetskommittén i Romelanda hade år 1936 gjort framställning härom. Därest denna väg, som för närvarande vore svårtrafikabel, bleve iståndsatt, komme utan tvivel grus- och sandförekomsten att få ett ej obetydligt värde. Grus och sand syntes förekomma över hela egendomen, fastän till största delen dolda av lerlager och andra jordlager. Det skulle ställa sig mycket svårt att avsätta visst område, där de bästa grus- och sandlagren funnos.

Överjägmästaren har instämt i jägmästarens yttrande.

Härefter har domänintendenten till styrelsen överlämnat en skriftlig förklaring från *arrendatorn Nisella Rasmusson*, att hon önskade förvärva egendomen för 35,000 kronor.

Domänintendenten har tillstyrkt egendomens försäljning till arrendatorn för detta pris.

I skrivelse den 19 augusti 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen icke hade något att erinra mot att arrendatorns ansökning att få förvärva egendomen bifölles. Det erbjudna beloppet, 35,000 kronor, understege visserligen taxeringsvärdet, men med hänsyn till de förestående nybyggnadskostnaderna, vilka icke kunde beräknas lägre än 20,000 kronor, syntes det likväl vara förmånligt för kronan att försälja egendomen för det erbjudna priset, som på 700 kronor när uppginge till det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet.

Med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden anser jag mig kunna biträda domänstyrelsens försäljningsförslag. För försäljningens genomförande erfordras riksdagens medgivande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Välan nr 1 i Romelanda socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 35,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator Nisella Rasmusson, under villkor i övrigt, att egendomen må tillträdas omedelbart med skyldighet för köparen att till styrelsen inbetala vad av arrendeavgiften för arrendeåret den 14 mars 1939—den 14 mars 1940 med tillämpning av 1939 års markegångstaxa belöper å tiden från den 14 mars 1939 till tillträdesdagen, att egendomen försäljes

i befintligt skick, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att kronan och arrendatorn icke skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet, med undantag för till äventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, att köparen skall gälda annuiteterna å egendomen åvilande odlingslån för torrlägningsföretaget Hög—Råstock samt svara för framtida underhåll av diken m. m., i vad belöper å egendomen, att telegrafstyrelsen förbehålles rätt att ha telegrafkabeln å linjen Göteborg—Mellerud framdragen över egendomen utan rätt för köparen till annan ersättning än av telegrafstyrelsen för skador, som förorsakas av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna, att köparen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten stadsägan nr 630 + 645 + 646 + 647 + 691 + 695 + 696 + 697 + 698 + 699 + 1171 + 1172 i Trollhättans stad rätt att kostnadsfritt och för all framtid bibehålla den över egendomen framdragna högspänningsledningen samt borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, varjämte rörande ifrågavarande ledning skall iakttagas att vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, och att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda fastigheten och av denne tillvaratagas, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i den försålda fastigheten och att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av fastigheten eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll, samt att innehavare av andra över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

17:o.

Kronoparken Ängås i Göteborgs och Bohus län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av kronoparken Ängås, omfattande fastigheterna ³⁶/₅₂ mantal Ängås 1⁵ i Västra Frölunda socken och stadsägan nr 4159 i Älvsborgs municipalsamhälle, allt av Göteborgs och Bohus län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning å kronoparken i vederbörlig ordning hållits under åren 1938 och 1939.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar inhämtas i huvudsak följande.

Kronoparken är belägen omedelbart söder om Göteborgs stad och har en areal av 19.25 hektar, därav 3.67 hektar åker, 1.78 hektar skogsmark och 13.80 hektar impediment. Av arealen belöpa 13.405 hektar å Ängås 1⁵ och 5.845 hektar å stadsägan nr 4159.

Åkerjorden utgöres av mullblandad sandjord av medelgod till god beskaffenhet. Virkesförrådet har uppskattats till 60 kubikmeter, utgörande tallungskog av dålig beskaffenhet. Impedimenten utgöras huvudsakligen av berg i kuperat läge.

Kronoparken är obebyggd.

Ängås 1⁵ och stadsägan nr 4159 äro taxeringsvärderade till respektive 21,000 och 13,000 kronor, eller alltså sammanlagt 34,000 kronor.

Åkerjorden är för tiden intill den 14 mars 1941 utarrenderad till Hjalmar Börjesson mot ett årligt arrende av 200 kronor.

Förrättningsmannen har uppskattat kronoparkens saluvärde till 54,000 kronor, motsvarande i genomsnitt 28 öre per kvadratmeter. Av nämnda belopp belöpa omkring 34,000 kronor å Ängås 1⁵ och 20,000 kronor å stadsägan nr 4159. Förrättningsmannen har meddelat, att han hos representanter för Älvsborgs municipalsamhälle och Göteborgs stad efterhört, huruvida intresse funnes för förvärv av kronoparken. Härvid hade förklarats, att municipalsamhället endast hade intresse av förvärv av stadsägan nr 4159, nämligen under förutsättning att densamma kunde förvärvas för ett pris av 12,000 kronor. Göteborgs stad hade däremot intresse av förvärv av hela kronoparken. Förrättningsmannen har föreslagit, att kronoparken måtte försäljas till staden till pris och på villkor i övrigt, varom överenskommelse kunde träffas efter förhandlingar mellan parterna.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha tillstyrkt att kronoparken försåldes. Överjägmästaren har emellertid uppskattat saluvärdet till 58,000 kronor.

I skrivelse den 3 januari 1940 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid meddelat att, sedan vid underhandlingar mellan styrelsen och representanter för Göteborgs stad preliminär överenskommelse träffats rörande försäljning av kronoparken till Göteborgs stad för ett pris av 47,500 kronor, stadsfullmäktige i Göteborg vid sammanträde den 16 november 1939 bemyndigat stadens drätselkammare att förvärva kronoparken åt staden mot angivna pris och på de villkor i övrigt, som avdelningen ägde bestämma. Styrelsen har vidare upplyst, att överenskommelse träffats mellan styrelsen och drätselkammaren angående övriga villkor för köpet samt tillstyrkt, att kronoparken försåldes till Göte-

borgs stad på sålunda överenskomna villkor. Ärendet syntes icke kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit och då högre pris än det av Göteborgs stad erbjudna knappast synes kunna påräknas av annan köpare kan jag giva min anslutning till det av domänstyrelsen förordade försäljningsförslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoparken Ängås, omfattande fastigheterna ^{36/52} mantal Ängås 1⁵ i Västra Frölunda socken och stadsägan nr 4159 i Älvsborgs municipalsamhälle, allt av Göteborgs och Bohus län, må genom domänstyrelsens försorg försäljas till Göteborgs stad mot en köpeskilling av 47,500 kronor samt under följande villkor:

1:o. Fastigheterna, vilka av staden må tillträdas vid köpeavtalets underskrivande, överlåtas i befintligt skick med vad till desamma hör och lagligen kan tillvinnas.

2:o. För fastigheterna utgående skatter, utskylder och andra onera betalas i den mån de belöpa å tiden före tillträdesdagen av kronan men i övrigt av staden.

3:o. Staden är skyldig respektera Yngeredsfors Kraftaktiebolag enligt Kungl. Maj:ts resolution den 30 december 1938 medgivet tillstånd att över de försålda fastigheterna framdraga elektrisk ledning och å desamma uppföra stolptransformatorsstation, dock att kronan för ifrågavarande upplåtelse eventuellt tillkommande ersättning skall tillfalla staden.

4:o. Staden är skyldig att, i den mån Ekebäcks vägkassa så påfordrar, respektera domänstyrelsens beslut den 4 april 1938, varigenom vägkassan medgivits tillstånd att på i beslutet angivna villkor iordningställa väg å viss sträckning över de försålda fastigheterna.

5:o. Staden är skyldig respektera ett den 16 februari 1931 upprättat kontrakt, varigenom visst åkerområde av de försålda fastigheterna — motsvarande ägofigurerna nr 33, 34 och 35 å en av distriktslantmätaren K. Rydén vid avstyckning år 1928 upprättad karta — utarrenderats till Hjalmar Börjesson för tiden till den 14 mars 1936, vilket kontrakt utsträckts att gälla till den 14 mars 1941.

6:o. Fastigheterna lämnas i övrigt fria från gravationer.

7:o. Alla kostnader för vinnande av lagfart å fånget, lagfartsstämpel däri inbegripen, betalas av staden ensam.

8:o. Under förutsättning att kronan med behörigt gravationsbevis styrkt, att fastigheterna icke besväras av några

inteckningar, skall köpeskillingen å tillträdesdagen utbetalas till domänstyrelsen, som har att utfärda köpebrev å de försålda fastigheterna. Staden är därvid berättigad att avdraga beloppet av för fastigheterna utgående oguldna skatter, utskylder och andra onera, som belöpa å tiden före tillträdesdagen, med iakttagande därav, att skatter och utskylder, som avse år 1940 men debiteras efter tillträdesdagen, skola beräknas efter de å senast utfärdade debetsedlar upptagna belopp.

18:o.

Kronoparken Ed i Älvsborgs län.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 27 mars och den 6 november 1936 ha vissa inom Eds municipalsamhälle belägna delar av kronohemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Västra Ed nr 2 (kronoparken Ed) i Dals-Eds socken av Älvsborgs län försålts till nämnda municipalsamhälle. Försäljningarna ha icke omfattat tomten nr 2 i kvarteret 8 i samhället.

I skrivelse den 30 augusti 1939 har domänstyrelsen — med överlämnande av vissa handlingar, däribland ett av G. Ekholm år 1939 verkställt utdrag av en den 16 september 1937 fastställd karta över en del av fastigheten Ed Västra 2¹ — underställt Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga om dispositionen av nämnda tomt och därvid anfört följande.

Ifrågavarande tomt, vilken finnes med röd kant inramad å kartan, är belägen i närheten av Eds järnvägsstation och invid allmänna landsvägen Mel-lerud—Hökedal. Å densamma finnes en kronan tillhörig byggnad, den s. k. kronstugan, vilken omkring år 1700 uppförts som drängstuga åt det snett emot på andra sidan landsvägen belägna Edshuset eller Karl XII:s huset; tillsammans med sistsagda byggnad — vilken jämte tillhörande tomt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1935 överlätits till Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund — utgör kronstugan ett parti av den äldsta bebyggelsen i Eds samhälle.

Kronstugan har tidigare nyttjats av revirets personal och arbetare, men erfordras icke numera för något kronans ändamål. Då breddning av landsvägen mellan byggnaderna ansetts erforderlig, har fråga uppkommit om stugans borttagande. Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund, som i samband härmed hörts i ärendet, har framhållit, att byggnaden ägde ett sådant kulturhistoriskt värde och en sådan betydelse för miljön, att den borde återuppbbyggas på samma tomt. Domänstyrelsen har sedermera medgivit förbundet rätt att på vissa villkor verkställa förflyttning av byggnaden. Styrelsen anser emellertid, att byggnaden bäst bevaras för framtiden genom att densamma med tillhörande tomt överlåtes till Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund. Överlåtelsen bör härvid med hänsyn till ändamålet med densamma ske avgiftsfritt samt under villkor, bland annat, att reparationer och förändringar å byggnaden underställas riksantikvariens och byggnadsstyrelsens prövning och att överlåtelse av byggnaden ej må äga rum till annan än Kungl. Maj:t och kronan.

Förbundet har förklarat sig villigt förvärva tomt och byggnad på sagda villkor.

Riksantikvarieämbetet har med hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värde och dess betydelse för miljön tillstyrkt, att densamma överlåtes till förbundet.

Överlantmätaren har anfört, att vid år 1937 fastställd avstyckning från fastigheten Ed Västra 2¹ avskilts inom stadsplaneområdet fallande del av fastigheten, dock med undantag av ifrågavarande tomt, vilkens areal enligt 1937 års avstyckningskarta utgjorde omkring 480 kvadratmeter. Genom stadsplaneändring, fastställd den 2 september 1938, hade emellertid en remsa av tomtens norra del, innehållande omkring 40 kvadratmeter, kommit att uteslutas ur kvarteret och ingå i gatumarken. Något hinder mot tomtens avstyckande till särskild fastighet syntes icke möta. Den blivande styckningslotten syntes böra omfatta hela tomten med dess gränser enligt 1937 års avstyckningskarta.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha ansett, att byggnaden icke borde försäljas till enskild person.

Departements-
chefen.

Det synes även mig lämpligast, att ifrågavarande tomt överlåtes till Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund. Överlåtelsen torde böra ske avgiftsfritt. Riksdagens medgivande härtill torde böra inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fastigheten Ed Västra 2¹ i Dals-Eds socken av Älvsborgs län, ett område om cirka 480 kvadratmeter, vilket finnes med röd kant närmare angivet å ett utdrag av en den 16 september 1937 fastställd karta över en del av fastigheten Ed Västra 2¹, må jämte därå befintliga, kronan tillhöriga byggnader och anläggningar avgiftsfritt överlåtas till Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund under villkor, att området tillträdes vid upprättandet av överlåtelsehandling, som av domänstyrelsen utfärdas, att området överlåtes i befintligt skick, att förbundet svarar för alla å området efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, att förbundet är skyldigt dels ombesörja och bekosta avstyckning av området, dels ock tåla de jämkningar i områdets gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid nämnda avstyckning, att förbundet äger rätt uppbära den ersättning för flyttning av den å området belägna byggnaden, som kan komma att utbetalas av vägstyrelsen, att förbundet ensamt vidkännes kostnaderna för lagfart och övriga med överlåtelsen förenade utgifter, att förbundet ställer sig till efterrättelse fastställd stadsplan och stadsplanebestämmelser samt byggnadsordning för Dals-Eds stadsplaneområde, samt att förbundet förbinder sig att ej verkställa reparationer och förändringar å den å området befintliga s. k. kronstugan utan föregående prövning av riksantikvarien och byggnadsstyrelsen och att ej överlåta området å annan än Kungl.

Maj:t och kronan; skolande, därest förbundet ej vidare önskar behålla området, så ock där förbundet upplöses eller befinnes brista i nödig omvårdnad om området eller byggnaden, kronan äga kostnadsfritt vinna detsamma åter.

19:o.

Kvättack nr 6 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen 1 mantal Kvättack nr 6 i Näs socken av Skaraborgs län är för tiden 14 mars 1931—14 mars 1951 utarrenderad till Karl Eliasson mot en årlig avgäld av dels 50 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn, samt 199 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 1,000 kronor. För arrendeåret 14 mars 1938—14 mars 1939 utgick avgälden med 2,117 kronor 14 öre.

Sedan Eliasson anhållit att kronan måtte bekosta uppförandet av ny ladugård å egendomen samt vederbörande domänintendent i avgivet yttrande över ansökningen dels meddelat, att arrendatorn ej vore villig erlægga förhöjt arrende i den händelse nybyggnaden komme till stånd, dels ock förordat försäljning av egendomen under framhållande av att alla åbyggnader å densamma, fränsett manbyggnaden, vore äldre och trånga och att jordbruket vore splittrat och tungarbetat, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning den 15 augusti 1939 hållits å egendomen. Av det vid förrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar samt en av extra lantmätaren Otto K. Berne år 1927 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Falköpings stad och 2 kilometer från Kälvene järnvägsstation, har en areal av 78.241 hektar, varav 57.302 hektar åker och tomt, 8.647 hektar ängs- och betesmark, 11.930 hektar skogsmark och 0.362 hektar impediment.

Åkern består av dels sand- och svartmylla å grus- och skifferbotten och dels mossjord, allt av medelgod beskaffenhet. Den är delvis stenig samt ligger i ojäma figurer, då järnväg är framdragen över ägorna. Såväl ängs- och betesmarken som skogsmarken är knappt medelgod.

Å egendomen äger arrendatorn följande hus, nämligen flygelbyggnad, lada, körhus, smedja, källare och tillbyggnad till mangårdsbyggnaden.

Egendomen, som tidigare besvärats av odlingslån, har andel i Hökensås häradsallmänning med en årlig utdelning av i genomsnitt 90 kronor ävensom i mindre byallmänningar utan avkastning eller värde. Taxeringsvärdet utgör 49,500 kronor. Här i ingår värdet av de hus å egendomen, vilka tillhöra arrendatorn.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att egendomen på grund av föreliggande nybyggnadsbehov komme att lämna dålig förräntning därest den behölles i kronans ägo, samt med hänsyn härtill föreslagit försäljning av densamma. Nämnden har härvid saluvärderat egendomen till 46,500 kronor, därav 1,954 kronor belöpte å skogsmarken och skogen samt 2,700 kronor motsvarade kapitaliserade värdet av utdelning från allmänningar, samt

förordat, att egendomen försåldes till arrendatorn Eliasson, vilken efter sin fader innehafvt egendomen sedan år 1917 och därunder väl hävdad densamma.

Vederbörande *överjägmästare* har ansett, att det pris per hektar, varmed uppskattningsnämnden räknat vid värderingen av egendomens sand- och svartmylla, 700 kronor, vore satt alltför lågt med hänsyn till att egendomen låge i en jordbruksbygd med gott avsättningsläge till stora samhällen. Priset per hektar för nämnda åkerjord borde höjas till minst 800 kronor.

Arrendatorn Eliasson har skriftligen förklarat sig villig att inköpa egendomen för en köpeskilling motsvarande det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet.

I skrivelse den 13 december 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Styrelsen anser anledning icke finnas att behålla egendomen i kronans ägo. Mot det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet av 46,500 kronor anser styrelsen med hänsyn till de förestående stora byggnadskostnaderna ej föreligga skäl till erinran. Ej heller har styrelsen något att invända emot att arrendatorn Eliasson medgives rätt förvärva egendomen. Denna bör överlåtas i befintligt skick samt dagen för tillträdet bestämmas till den 14 mars 1940. För försäljningens genomförande är riksdagens medverkan erforderlig.

*Departements-
chefen.* Mot det föreliggande försäljningsförslaget har jag icke något att erinra och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Kvättack nr 6 i Näs socken av Skaraborgs län må försäljas till egendomens arrendator, Karl Eliasson, för en köpeskilling av 46,500 kronor samt under villkor i övrigt, att egendomen överlåtes med tillträdesrätt den 14 mars 1940, vid vilken tidpunkt det mellan Eliasson och kronan upprättade arrendekontraktet skall upphöra att gälla, att egendomen försäljes i det skick, vari densamma vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan Eliasson och kronan, med undantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgifter och skatter, skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, att köpeskillingen skall erläggas på sätt som föreskrives i 21 § och 22 § A i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt att i övrigt vid försäljningen av egendomen skola i tillämpliga delar iakttagas bestämmelserna i nämnda förordning.

20:o.

Näs nr 2 och 3 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Näs nr 2 Hustru Britasgården och $\frac{1}{2}$ mantal Näs nr 3 Herr Persgården i Eggby socken av Skaraborgs län är för tiden intill den 14 mars 1940 utarrenderad till Josef Nilsson mot en arrendeavgift, som utgår med dels 16 hektoliter spannmål, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ korn, samt $65\frac{1}{2}$ kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 740 kronor.

Sedan domänstyrelsen med anledning av egendomens arrendeledighet införskaffat yttranden från styrelsens lokalförvaltning angående den framtida dispositionen av egendomen, förordnade styrelsen i skrivelse till domänintendenten den 1 december 1936 om uppskattningsförrättning å egendomen. Vid förrättningen borde verkställas salu- och arrendevärdering av egendomen samt i anslutning till ett av vederbörande överjägmästare framlagt förslag undersökas möjligheterna för upplåtelse till bostadstomter av ett till egendomen hörande mindre strandområde vid sjön Skärvlången.

Efter det på grund härav vissa åtgärder vidtagits för indelning av berörda strandområde för tomtupplåtelser, inkom *Skara husmodersförening* till domänstyrelsen med en den 15 oktober 1937 dagtecknad framställning, vari föreningen uppgav, att ifrågakomna strandområde i allt större utsträckning anlåtats såsom bad- och friluftsområde för Skara stad med omgivning, samt framhöll angelägenheten av att området för framtiden reserverades för allmänheten för angivna ändamål. I skrivelse till styrelsen den 18 december 1937 förklarade sig *fritidsutredningen* bestämt understödja den av husmodersföreningen gjorda framställningen och hemställde, att den planerade avstyckningen av tomter från området icke måtte komma till stånd. Sedan även länsstyrelsen i länet i skrivelse den 15 mars 1938 vitsordat önskvärdheten av att i främsta rummet berörda synpunkter vunne beaktande vid egendomens framtida disposition, uppdrog domänstyrelsen i skrivelse den 24 maj 1939 åt domänintendenten att i samband med den anbefallda uppskattningsförrättningen — efter underhandlingar med Skara stad — till styrelsen inkomma med förslag för bevarande av ifrågavarande strandområde såsom fritidsområde för Skara stad med omnejd.

Uppskattningsförrättning har i vederbörlig ordning hållits å egendomen den 13 januari 1939. Av det över förrättningen upprättade protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren T. Hjertquist år 1939 över egendomen upprättad karta inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen vid sjön Skärvlången omkring 14 kilometer från Skara och 5 kilometer från Axvalls järnvägsstation, har enligt den till kartan hörande beskrivningen en areal av omkring 100.17 hektar, därav 34.812 hektar utgörande åker, 5.177 hektar äng och odlingsmark och 60.182 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden utgöres dels av i någon mån mullblandad sandmylla och dels av klapperstensjord, allt av medelgod beskaffenhet. Ångsmarken består av sanka sjöstränder samt en långt från egendomen liggande äga, som under en följd av år legat obegagnad. Skogsmarken är godartad.

Byggnaderna å egendomen äro i medelgott skick med undantag av manbyggnaden, som är dålig, samt tillräckliga för egendomens behov. Vissa byggnader och anläggningar å egendomen tillhöra arrendatorn.

Till kronoegendomen hör bland annat vattenområdet i Skärvlången utanför egendomens strand. Egendomen har jämte annan fastighet andel i fisket i sjön; fisket är av mindre värde.

Sedan år 1924 disponeras en å egendomen befintlig lägenhet, Lilla Klinten eller Nybygget, av jordbruksarbetaren P. J. Jonsson och dennes hustru. Å lägenheten befintliga byggnader, stuga och skjul, tillhöra arrendatorn av egendomen.

Taxeringsvärdet för egendomen, i sin helhet jordbruksvärde, utgör 32.000 kronor. Särskilt taxeringsvärde är icke åsatt den till egendomen hörande skogen och skogsmarken.

Uppskattningsnämnden har i fråga om kronoegendomens disposition ansett, att egendomen bör uppdelas i tre lotter, samt med hänsyn härtill föranstaltat om avstyckningsförrättning. Vid denna, som handlagts av distriktslantmätaren T. Hjertquist, ha från egendomen avstyckats två lotter, vilka å kartan betecknats med litt. Ba och Bb.

Sedan domänstyrelsen granskat och godkänt styckningsförslaget, har avstyckningsförrättningen avslutats samt den 24 september 1938 vederbörligen fastställts. De båda styckningslotterna äro införda i jordregistret, litt. Ba under beteckning Nässkiftet 1¹ och litt. Bb under beteckningen Näsbadet 1¹.

Lotten litt. B, som omfattar de till egendomen hörande ägorna med undantag av styckningslotterna litt. Ba och Bb, har sina ägor förlagda i fem skiften — å kartan över egendomen betecknade med B1—B5 — och har en areal av 56.71 hektar, därav 33.796 hektar åker, 4.641 hektar äng och 18.273 hektar avrösningsjord. Uppskattningsnämnden har saluvärderat lotten till 34,500 kronor, därav 7,100 kronor för skogsmark med växande skog, samt åsatt densamma ett arrendevärde med nybyggd manbyggnad av 1,250 kronor. Lotten, som erhållit tillräcklig skogstilldelning, bör enligt nämndens förslag försäljas samt härvid hembjudas egendomens nuvarande arrendator Josef Nilsson, vilken arrenderat egendomen sedan år 1919. Nilsson har delgivits försäljningsförslaget och i skrivelse till domänstyrelsen förklarat sig villig förvärva lotten till det föreslagna saluvärdet.

Lotten litt. Ba (Nässkiftet 1¹) omfattar 39.76 hektar avrösningsjord och har ägorna förlagda i två skiften, å kartan betecknade med Ba1 och Ba2. Nämnden har föreslagit, att denna lott behålles av kronan och ställes under domänstyrelsens skogsförvaltning.

Lotten litt. Bb (Näsbadet 1¹), som omfattar en del av egendomens strandområde vid sjön Skärvlången, har en areal av 3.587 hektar, därav 1.016 hektar åker, 0.536 hektar äng och 2.035 hektar avrösningsjord. Enligt vid avstyckningen meddelad bestämmelse hör till lotten, förutom andel i utfartsväg, vattenområdet i sjön Skärvlången utanför lottens strand samt 20 procent av stamfastighetens nuvarande andel i fisket. Lotten har av nämnden saluvärderats till 5,000 kronor, varav 1,200 kronor för skogsmark med växande skog. Vid underhandlingar mellan Skara stad och domänintendenten har staden anmält sig som spekulant å lotten. Uppskattningsnämnden har ansett, att lotten bör överlätas till staden för att utgöra bad- och

friluftsområde, och stadsfullmäktige i staden ha vid sammanträde den 23 februari 1939 beslutat förvärva området på de av uppskattningsnämnden föreslagna villkoren.

Nämnden har icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till en framställning av brukaren av lägenheten Lilla Klinten eller Nybygget, P. J. Jonsson, om rätt att inköpa lägenheten, som enligt nämndens förslag tillhör salulotten litt. Bb. Nämnden har framhållit, dels att stugan å lägenheten, vilken vore i mindre tillfredsställande skick och icke lämpligen kunde repareras, icke tillhörde Jonsson, dels ock att det med hänsyn till salulottens disposition såsom friluftsområde vore mindre önskvärt, att lägenheten fränskildes salulotten. Jonssons framställning borde emellertid vinna beaktande såtillvida, att vid salulottens försäljning till Skara stad bland köpevillkoren borde intagas förbehåll om rätt för makarna Jonsson, vilka båda vore i 80-årsåldern, att utan ersättning bruka och bebo lägenheten, så länge de leva. Till ett dylikt förbehåll hade såväl representanter för staden som ägaren av bostadshuset å lägenheten, arrendator Josef Nilsson, förklarat sig villiga medverka.

Vederbörande *överjägmästare* har i skrivelse till domänstyrelsen den 21 mars 1939 anført vissa erinringar mot uppskattningsnämndens förslag. Enligt överjägmästarens mening borde kronans intresse föranleda till att det under lotten litt. B ingående skogskiftet B 4 behölles av kronan och att till nämnda lott i stället lades ett annat område. Beträffande den del av strandområdet vid Skärvlången, som enligt nämndens förslag skulle komma att tillhöra denna lott, kunde vidare befaras att detsamma vid försäljning komme att omedelbart utnyttjas för tomtupplåtelse; då det icke syntes möjligt att på ett effektivt sätt förhindra detta genom att göra förbehåll om återköpsrätt för kronan, för den händelse lotten brukades annat än för jordbruksändamål, borde antingen hela lotten kvarbliva i kronans ägo eller ock saluvärdet väsentligt höjas. Slutligen borde saluvärdet å lotten litt. Bb icke sättas lägre än 7,000 kronor.

I skrivelse den 1 december 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anført i huvudsak följande.

Styrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag om disposition av egendomen. Styckningslotten litt. Ba (Nässkiftet 1¹) bör sålunda bibehållas i kronans ägo för att handhavas genom domänverkets skogsförvaltning, medan återstoden av egendomen bör försäljas i två salulotter på sätt uppskattningsnämnden föreslagit. I anledning av vad överjägmästaren anført beträffande utnyttjande till tomtupplåtelse av det till salulotten litt. B hörande strandområdet vid sjön Skärvlången har domänintendenten under hand meddelat, att strandområdet icke kunde förväntas bli exploaterat för sådant ändamål bland annat med hänsyn till sitt sankade läge. Emot de av uppskattningsnämnden för salulotterna föreslagna saluvärdena har styrelsen ej annat att erinra, än att till desamma böra i anslutning till gällande bestämmelser om försäljning av kronoegendomar läggas å respektive lott belöpande avstyckningskostnader, vilka av styrelsen förskotterats. Representanter för Skärvlångens fiskevårdsförening, vilken sammanslutning bildats mellan de nuvarande delägarna i fisket i nämnda sjö för att tillse fisket och fiskevården i sjön, ha till styrelsen uttryckt vissa betänkligheter mot att salulotten litt. Bb skulle tilläggas viss del av stamfastighetens andel i fisket i sjön. Styrelsen anser dessa synpunkter böra beaktas för tillgodoseende av en rationell fiskevård och vill på grund härav föreslå att staden vid inköp av lotten tillförbindes att utnyttja den till salulotten hörande fiskerätten i samråd med Skärvlångens fiskevårdsförening eller, därest denna upplöses, i samråd med övriga delägare i fisket i sjön.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit finner jag mig böra tillstyrka, att ifrågavarande försäljning genomföres på sätt domänstyrelsen föreslagit. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan numera kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Näs nr 2 Hustru Britasgården och $\frac{1}{2}$ mantal Näs nr 3 Herr Persgården i Eggby socken av Skaraborgs län efter en den 24 september 1938 fastställd avstyckningsförrättning uppdelats i tre med litt. B, Ba och Bb betecknade lotter, vilka äro närmare angivna å en av distriktslantmätaren T. Hjertquist år 1937 över egendomen upprättad karta, följande två lotter må försäljas i befintligt skick med tillträdesrätt den 14 mars 1940, nämligen

dels salulotten litt. B (huvudgårdslotten) om 56.71 hektar jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot ett saluvärde av 34,857 kronor, därav 357 kronor utgöra å lotten belöpande avstyckningskostnader, med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens nuvarande arrendator Josef Nilsson och under villkor i övrigt, att endast kronan tillhöriga å lotten befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att kronan och arrendatorn efter tillträdesdagen icke skola äga framställa ersättningsanspråk gentemot varandra på grund av det gällande arrendeavtalet med undantag dock för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, att köparen av lotten ansvarar för å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande utgifter för torrlägningsföretag, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

dels ock salulotten litt. Bb (Näsbadet 1^a) om 3.587 hektar till Skara stad mot en köpeskilling av 5,023 kronor, därav 23 kronor utgöra å lotten belöpande avstyckningskostnader, under villkor i övrigt, att köpeskillingen vid tillträdet kontant erlagges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å lotten, att P. J. Jonsson och dennes hustru såsom innehavare av den å lotten befintliga lägenheten Lilla Klinten eller Nybygget förbehålles rätt att under sin livstid avgiftsfritt bruka och bebo lägenheten, samt att staden förbinder sig att utnyttja till salulotten hörande fiskerätt i sjön Skärvlången i samråd med Skärvlångens fiskevårdsförening eller, därest denna upphör, i samråd med övriga delägare i fisket i sjön.

21:o.

Egeby nr 3 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Egeby nr 3 i Stora Mellösa socken av Örebro län har genom domänstyrelsens den 20 december 1918 upprättade kontrakt och den 25 november 1921 meddelade transportresolution utarrenderats för tiden den 14 mars 1920—den 14 mars 1940 mot en årlig avgäld av 2,000 kronor. Arrendet har sedermera blivit omräknat att från den 14 mars 1933 utgå dels med 13 hektoliter vete, 43 hektoliter havre och 122 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 1,000 kronor. Senaste arrendeavgälden har utgjort 1,746 kronor 16 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1938. Av det vid förrättningen förda instrumentet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar och en av förste lantmätaren F. R. Belfrage år 1896 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen på ett avstånd av 25 kilometer från Örebro och 11 kilometer från Odensbackens hamnplats, har en areal av 80.70 hektar, därav 58.18 hektar tomt och åker, 9.50 hektar kulturbeten, 6.92 hektar äng och odlingsmark, 2.00 hektar skogsmark samt 4.10 hektar impediment.

Egendomen är förlagd i tre skiften, av vilka ett ligger invid sjön Hjälmarren. Åkern består av godartad lermylla och mulljord, den senare huvudsakligen vunnen genom Hjälmarens sänkning. Fastmarksjorden är mycket stenbunden. Det genom sänkningen av Hjälmarren vunna markinnehavet är vid högt vattenstånd i nämnda sjö delvis besvärat av översvämning.

Egendomen har del i Stora Mellösa sockenallmänning.

Kronans byggnader å egendomen äro i gott stånd men otillräckliga för egendomens skötsel. Åtskilliga å egendomen varande ekonomibyggnader, såsom stall och vagnbod, logar med redskapslider och logkistor, magasin, mjölkkrum, hönshus ävensom vattenledning och elektrisk installation, ägas av egendomens arrendator, August Persson. Denne äger dessutom verandor till manhuset. Vid en förnyad utarrendering av egendomen torde, förutom att arrendatorns hus delvis måste inlösas, byggandet av en arbetarbostad för två familjer vara ofrånkomligt.

Egendomens taxeringsvärde utgör 67,100 kronor.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen till 65,200 kronor. I detta värde ingå, förutom värdena av skogsmark och skog samt kapitaliserade värdet av egendomens andel i sockenallmänningen till sammanlagda belopp av 1,500 kronor, värdet av arrendator Persson tillhöriga hus och anläggningar å egendomen. Då detta lågt räknat uppginge till 9,100 kronor, komme det saluvärde för egendomen, till vilket denna borde hembjudas Persson, att uppgå till 56,100 kronor. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i det skick, vari den nu finnes, så att avträdessyn ej behövde hållas eller inbetalning av husrötebrist göras.

Nämnden har förordat, att egendomen hembjudes arrendatorn Persson, vilken innehaft densamma sedan den 14 mars 1923 och synnerligen väl brukat den. Härvid borde från saluvärdet dragas värdet av de Persson tillhöriga husen och anläggningarna. Några särskilda villkor angående

egendomens användning eller återköpsrätt syntes icke erforderliga. Skulle likväl föreskrifter härutinnan böra anses ifrågakomma, borde saluvärdet nedsättas med 10 procent.

Arrendatorn Persson har förklarat sig villig förvärva egendomen till angivna saluvärde av 56,100 kronor.

Överjägmästaren har förklarat sig icke ha något att erinra mot försäljningsförslaget.

Statens jordnämnd har på domänstyrelsens förfrågan förklarat, att nämnden icke ifrågasatte överförande till arrendeegnehemsfonden av egendomen eller någon del därav.

I skrivelse den 16 oktober 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid förklarat sig biträda dispositionsförslaget. Egendomen borde försälas med oinskränkt äganderätt och tillträdas den 14 mars 1940. Därest ny allmän väg komme att före tillträdesdagen framdragas över egendomen, borde ersättningen för vägen tillfalla egendomens köpare.

Departements-
chefen.

Jag tillstyrker bifall till försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Egeby nr 3 i Stora Mellösa socken av Örebro län må med ett saluvärde av 56,100 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för arrendatorn av egendomen August Persson, under villkor i övrigt, att egendomen överlåtes med tillträdes rätt för köparen den 14 mars 1940, att egendomen försälas i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest ny allmän väg kommer att över egendomen framdragas före tillträdesdagen, egendomens köpare skall vara berättigad att uppbära den härför utgående ersättningen, att köparen skall vara skyldig övertaga betalningsansvar för egendomen åvilande lån från statens odlings- eller avdikningslånefond, att, därest egendomen förvärvas av annan än arrendatorn och kronan nödgas till denne utgiva ersättning för av honom å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och frösådd, köparen skall gottgöra kronan vad kronan i berört hänseende erlagt, att, därest arrendatorn Persson förvärvar egendomen, samtliga å arrendekontrakt om egendomen grundade rättsanspråk mellan honom och kronan med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola anses reglerade genom försäljningen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvar-

stående och att nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

22:o.

Härvesta nr 2 och 3 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 $\frac{1}{2}$ mantal Härvesta nr 2 och 3 i Edsbergs socken av Örebro län har genom domänstyrelsens den 30 mars 1917 upprättade kontrakt för tiden den 14 mars 1918—den 14 mars 1938 varit utarrenderad mot en årlig avgäld av 1,120 kronor. Arrendetiden har sedermera förlängts till den 14 mars 1940, därvid den årliga avgälden fastställts att utgå med dels 16.2 hektoliter vete, 35 hektoliter havre och 168 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 790 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under åren 1935 och 1939. Av uppskattningsinstrumenten jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en över egendomen år 1914 av distriktslantmätaren H. Aspling upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Fjigesta och 16 kilometer från Kumla järnvägsstationer, har en areal av cirka 104.8 hektar, därav cirka 33.8 hektar åker, cirka 21.7 hektar äng, cirka 48.3 hektar skogsmark och cirka 1 hektar impediment.

Egendomen är förlagd i två skiften. Åkern utgöres av god lerblandad sandjordsmylla. Ängen är utlagd till bete. Skogen består till större delen av rötskadad gran och är även i övrigt av mindre god beskaffenhet.

Å egendomen finnas inga torp, sedan lägenheten Buskarna numera nedlagts. Detta område arrenderas för närvarande av ägaren av den intilliggande egendomen Vägen, Jonas Persson, som äger en förfallen stuga å området. Persson har på förfrågan förklarat, att han icke önskar förvärva området.

Egendomen har del i Edsbergs häradsallmänning.

Kronans byggnader å egendomen äro goda men icke tillräckliga för brukandet av densamma. Sålunda tarvas å egendomen nybyggnad av arbetarbostad samt utökning av lada och körbana; kostnaderna härför ha beräknats till förutom 72 kubikmeter fritt virke cirka 11,000 kronor. Därjämte ha vissa arrendatorn tillhöriga överloppshus ansetts behövliga för egendomen; inlösen av dessa skulle draga en kostnad av 4,340 kronor. För egendomens försättande i fullgott stånd skulle sålunda åtgå cirka 15,000 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen utan avträdessyn försåldes till den nuvarande arrendatorn av densamma, Axel Edlund. Edlund hade arrenderat egendomen från år 1928, och dessförinnan hade hans fader innehaft egendomen å arrende från år 1883. Under hela denna tid hade egendomen brukats väl. Nämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 71,560 kronor, i vilket belopp jämväl inginge dels värdet av skog och skogsmark, 26,700 kronor, och dels det kapitaliserade värdet av egendomens an-

del i häradsallmänningsen, 10,000 kronor. Värderingen hade skett under förutsättning att egendomen komme att överlätas i befintligt skick. Särskilda villkor angående egendomens användning eller återköpsrätt syntes icke behöva föreskrivas. Om föreskrifter härutinnan likväl skulle anses erforderliga, borde köpeskillingen nedsättas med tio procent.

Arrendatorn Edlund har förklarat sig villig att inköpa egendomen, dock icke för högre köpeskillning än 68,000 kronor.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning.

I skrivelse den 14 december 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid förklarat, att styrelsen ansåge det vara förmånligast för statsverket att avyttra egendomen. Vid uppskattningsförrettningen hade en betydande komplettering av egendomens byggnadsbestånd befunnits nödvändig — därav nybyggnadsarbeten för en beräknad kostnad av cirka 11,000 kronor — därest egendomen skulle behållas i kronans ägo för förnyad utarrendering. Till följd av inträffad stegring i fråga om priset å såväl arbetskraft som materiel syntes emellertid kostnaden för ifrågavarande nybyggnad icke kunna begränsas till det av nämnden beräknade beloppet utan komme med all sannolikhet att ligga betydligt högre, närmare 15,000 kronor. Med hänsyn till denna ökning i kostnaden ansåge styrelsen, att ett saluvärde å egendomen motsvarande den av arrendator Edlund erbjudna köpeskillingen eller 68,000 kronor borde vara godtagbar. Egendomen borde sålunda försälas till nämnda belopp med full och oinskränkt äganderätt och i befintligt skick samt borde hembjudas Edlund med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1940.

Departements-
chefen.

Jag anser mig kunna biträda det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 1/2 mantal Härvesta nr 2 och 3 i Edsbergs socken av Örebro län må med ett saluvärde av 68,000 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i samma förordning för arrendatorn Axel Edlund och under villkor i övrigt, att egendomen försälas i befintligt skick med tillträdesrätt den 14 mars 1940, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Edlund förvärvar egendomen, samtliga på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk mellan kronan och honom med undantag av eventuella anspråk på arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, att, därest annan än Edlund förvärvar egendomen och kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för den å egendomen befintliga elektriska anläggningen ävensom för av arrendatorn å egendomen verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd,

köparen skall vara skyldig gottgöra kronan för vad kronan i berörda hänseenden erlagt, samt att innehavare av överegendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

23:o.

Kronoparken Karlsdal i Örebro län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av egendomen Skråmmen under kronoparken Karlsdal i Karlskoga socken av Örebro län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning å egendomen i vederbörlig ordning hållits år 1939. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland vid förrättningen fört protokoll och kopia av en av extra lantmätaren H. E. Lundström åren 1931 och 1932 upprättad karta jämte avstyckningshandlingar, inhämtas följande.

Till försäljning har ifrågasatts fastigheten Skråmmen 1²⁸, även benämnd Skråmmens gård, med undantag av ett å kartan med röd kant inramat tomtområde med en areal av omkring 3.304 hektar, vilket område avsetts skola tillsvidare behållas i kronans ägo. Från Skråmmen 1²⁸ ha förut avstyckats lotten Skråmmen 1³⁰, som upplåtits till skolhustomt, och lotten Skråmmen 1³¹, som försålts till Örebro elektriska aktiebolag.

Egendomen är belägen vid allmän väg, 32 kilometer från Nora stad och 3 kilometer från Granbergdals järnvägsstation, samt har en areal av omkring 94.08 hektar, varav omkring 43.03 hektar åker, 3.72 hektar äng, 45.80 hektar skogsmark och 1.53 hektar impediment.

Åkerjorden och ängen äro av medelgod beskaffenhet. Hävden är god. Virkesförrådet har uppskattats till 2,729 kubikmeter.

Å egendomen befintliga byggnader tillhöra kronan. De äro tillräckliga för egendomens behov.

Egendomen har brukats i domänverkets regi sedan kronan år 1934 förvärvade densamma. Ett rum och kök i huvudbyggnaden å Skråmmens gård äro sedan den 1 februari 1924 med en uppsägningstid av 3 månader och en årlig hyra av 250 kronor upplåtna till Karlskoga skolråd; lägenheten användes som skolläroarbostad.

Saluvärdet har uppskattats till 56,000 kronor, därav 12,500 kronor belöpa å skogsmark och skog. Arrendevärdet har beräknats utgöra 1,700 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen måtte utbjudas till salu under hand enligt 15 § i 1929 års försäljningsförordning med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1941. Anledning föreläge icke att vid försäljningen föreskriva särskilda villkor angående egendomens användning samt återköpsrätt.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha tillstyrkt försäljningen.

Överlantmätaren har ansett hinder icke möta mot avstyckning av det område av egendomen, som avsetts skola behållas i kronans ägo.

I skrivelse den 14 september 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen icke hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag. Ärendet syntes icke kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

*Departements-
chefen.*

Jag har ej något att erinra mot bifall till det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Karlsdal i Karlskoga socken av Örebro län fastigheten Skråmmen 1²⁸ med undantag av ett område med en areal av omkring 3.304 hektar, vilket område angivits med röda begränsningslinjer å en i ärendet företedd kopia av en av extra lantmätaren H. E. Lundström åren 1931 och 1932 upprättad karta, må med ett saluvärde av 56.000 kronor och med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1941 utbudas till salu under hand enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.; skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, *att* egendomen överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å egendomen befintliga byggnader och anläggningar, *att* i köpet icke ingå å egendomen befintliga inventarier, däribland mjölkmaskinläggning, *att* köparen är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas egendomen genom över densamma framdragna dels telegrafverket och Örebro elektriska aktiebolag tillhöriga telefonledning, dels ock en domänverket tillhörig belysningsledning, *att* köparen respekterar ett den 25 april 1938 upprättat avtal, varigenom jakträtten å viss del av kronoparken Karlsdal utarrenderats för tiden till och med den 15 maj 1941, i vad nämnda kontrakt rör den försålda egendomen, *att* kronan ombesörjer och bekostar avstyckning av det område av fastigheten Skråmmen 1²⁸, som icke skall ingå i försäljningen, *att*, i den mån så erfordras, med berörda område följer rätt till utfart över styckningsfastigheten fram till allmän väg, *samt att* köparen är skyldig tåla de jämkningar i gränserna och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid nämnda avstyckning.

24:o.

Bockhammar nr 2 under kronoparken Skinnskatteberg i Västmanlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av egendomen Bockhammar under kronoparken Skinnskatteberg i Gunnilbo socken av Västmanlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning å egendo-

men i vederbörlig ordning hållits den 25 maj 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av extra lantmätaren T. Löfgren åren 1935 och 1936 upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen är belägen invid allmänna vägarna Gunnilbo—Västanfors och Stjärnvik—Skinnskatteberg, 52 kilometer från Köping och 10 kilometer från Skinnskattebergs järnvägsstation.

Uppskattningsförrättningen har avsett sex från fastigheten Bockhammar 2¹ avstyckade områden, vilka införts i jordregistret under beteckningarna Bockhammar 2² (Huvudgården), 2³ (Moren), 2⁴ (Killinghammar), 2⁵ (Missionshustomten), 2⁶ (Fårbo och Kvarntorpet) och 2⁷ (Badhustomten). Återstående delar av stamfastigheten — vilken uppkommit i följd av sammanläggning av fastigheterna Bråten 1¹, Dramboln 1¹, Erlandsbo 1⁴, Friggesund 1¹, Heden 1¹, Hällefors eller Bockhammar 1¹, Moren 1² och 1³, Naddebo 2¹, Ormkärret 1¹, Rönningen 1¹ och Sarvtjärn 1¹ i Gunnilbo socken — ha ansetts vara behövliga som skogsarbetarlägenheter och böra behållas i kronans ägo. Även styckningslotten Bockhammar 2⁵, å vilken finnas två mindre boningshus, är avsedd att tills vidare behållas av kronan, enär den för närvarande är behövlig som skogsarbetarlägenhet.

Fastigheterna Bockhammar 2², 2³ och 2⁴ äro jordbrukslotter, fastigheterna Bockhammar 2⁵ och 2⁷ hostadstomter. Fastigheternas arealer i olika ägoslag samt storleken av virkesförråden å desamma framgå av följande sammanställning:

Fastighet	Åker och tomt hektar	Äng hektar	Skogsmark hektar	Impediment hektar	Summa hektar	Virkesförråd m ³
2 ²	41.17	0.56	58.61	3.64	103.98	3,879
2 ³	20.59	2.74	21.79	2.81	47.93	1,605
2 ⁴	21.97	3.38	24.98	4.31	54.64	2,118
2 ² , 2 ³ och 2 ⁴	83.73	6.68	105.38	10.76	206.55	7,602
2 ⁵	0.3350	—	—	—	0.3350	—
2 ⁷	0.1445	—	—	—	0.1445	—

Åkerjorden och ängen äro i stort sett av medelgod beskaffenhet. Hävden är tillfredsställande. Skogen är i huvudsak medelålders och av medelgod beskaffenhet.

Å egendomen befintliga byggnader tillhöra kronan med undantag av ett missionshus, som tillhör Bockhammars missionsförening, och ett badhus, som tillhör Gunnilbo kommun. Å en holme i dammen vid huvudgården finnes uppfört ett lusthus, kallat Ebba Brahes paviljong. Av jordbrukslotterna är endast lotten 2² bebyggd med för lottens behov erforderliga byggnader, vilka äro tillfredsställande underhållna men i stort sett i mindre gott skick. Å lotterna 2³ och 2⁴ befintliga byggnader äro icke tillräckliga för jordbruks bedrivande.

Fastigheterna beröras av följande nyttjanderättsupplåtelser:

1. Bockhammars huvudgård, omfattande huvudsakliga delen av den lotterna 2², 2³ och 2⁴ tillagda inägojorden jämte de lägenheter, som äro avsedda att behållas i kronans ägo, är för tiden till den 14 mars 1940 utarrenderad till Ernst Herbert Eriksson mot ett årligt arrende av 1,300 kronor. Eriksson, som innehåft arrendet sedan år 1935, har under arrendetiden skött egen-

domen väl samt förbättrat hävden, som vid hans tillträde av egendomen varit otillfredsställande.

2. Den så kallade arbetarbostaden vid Bockhammar, omfattande två rum och kök, disponeras avgiftsfritt av änkan Eda Jacobsson.

3. Två hyreslägenheter om vardera ett rum (kök) i boningshuset vid Moren m. m. å område, som ingår i lotten 2³, äro för tiden till den 1 april 1940 för ett år i sänder och med en uppsägningstid av tre månader upplåtna till skogsarbetarna Oskar Jansson och Axel Larsson mot en årlig hyra av 48 kronor för vardera lägenheten. Ett rum i boningshuset disponeras avgiftsfritt av änkan Johanna Karolina Larsson.

4. Lägenheten Södra Bricken är för tiden till den 14 mars 1940 utarrenderad till handlanden Valfrid Eriksson mot ett årligt arrende av 60 kronor. Huvudsakliga delen av lägenheten (så kallade Södra Brickfallet) är avsedd att behållas i kronans ägo, men mindre delar av lägenheten ingå i lotten 2⁴.

5. Lägenheterna Killinghammar och Sandfallet, vilka helt ingå i lotten 2⁴, äro för tiden till den 14 mars 1940 utarrenderade till Oskar Sigfrid Eriksson mot ett årligt arrende av 96 respektive 25 kronor. Eriksson har innehaft arrendet sedan år 1925 respektive 1938.

6. Tre mindre hyreslägenheter i det lägenheten Killinghammar tillhörande boningshuset m. m. äro för tiden till den 1 oktober 1940 för ett år i sänder och med en uppsägningstid av tre månader upplåtna till skogsarbetarna Erik Valter Persson, Bror Gustaf Persson och Leander Persson mot en årlig hyra av respektive 48 kronor, 60 kronor och 60 kronor. Ett rum i boningshuset disponeras av arrendatorn av lägenheten.

7. Den så kallade missionshustomten, motsvarande lotten 2⁵, är avgiftsfritt upplåten till Bockhammars missionsförening.

8. Den så kallade badhustomten, motsvarande lotten 2⁷, är avgiftsfritt upplåten till Gunnilbo kommun.

Arrendegården Bockhammar, i huvudsak motsvarande fastigheterna Bockhammar 2², 2³ och 2⁴, är taxeringsvärderad till 55,300 kronor. Fastigheterna Bockhammar 2⁵ och 2⁷ äro icke taxerade för sig.

Uppskattningsnämnden har åsatt fastigheterna salu- och arrendevärden, vilka jämte av domänverket förskotterade kostnader för avstyckning framgå av följande tablå:

Fastighet	Saluvärde kronor	Häraf värde av skog och skogsmark kronor	Arrende- värde kronor	Kostnad för avstyck- ning kronor
2 ²	31,000	16,700	1,200	858.31
2 ³	12,000	6,400	450	411.98
2 ⁴	16,000	8,500	650	446.32
2 ² , 2 ³ och 2 ⁴	59,000	31,600	2,300	1,716 61
2 ⁵	300	—	20	65.00
2 ⁷	300	—	15	65.00

Nämnden har föreslagit, att fastigheterna 2², 2³, 2⁴, 2⁵ och 2⁷ måtte, efter riksdagens hörande, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940 försäljas enligt 1929 års försäljningsförordning, lotterna 2², 2³ och 2⁴ såsom en salulott med ett till 53,000 kronor nedsatt saluvärde och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Ernst Herbert Eriksson samt fastigheterna 2⁵ och 2⁷ såsom särskilda försäljningslotter med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för respektive Bockhammars missionsförening och

Gunnilbo kommun. Anledning förelåge icke att vid försäljningarna föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning samt återköpsrätt. Arrendatorn av lägenheterna Killinghammar och Sandfallet Oskar Sigfrid Eriksson, som icke önskade inköpa den av nämnda lägenheter bildade lotten 2⁴, borde beredas tillfälle att arrendera en skogsarbetarlägenhet vid Södra Bricken.

Riksantikvarieämbetet har yttrat, att Ebba Brahes paviljong hade ett betydande kulturhistoriskt värde samt att densamma antingen icke borde försäljas eller ock vid försäljningen beläggas med visst servitut.

Arrendatorn Ernst Herbert Eriksson och Gunnilbo kommun ha förklarat sig villiga inköpa respektive lotter på föreslagna villkor. Eriksson har icke något att erinra mot att försäljning av lotterna 2², 2³ och 2⁴ förbindes med servitut på sätt riksantikvarieämbetet föreslagit.

Bockhammars missionsförening är icke villig att för lotten 2⁵ betala högre pris än 150 kronor.

Uppskattningsnämndens ordförande har förordat nedsättning av priset för lotten 2⁵ till 150 kronor.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare ha tillstyrkt försäljningarna.

I skrivelse den 22 november 1939 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört, att styrelsen för egen del i hudsak icke hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag med det av riksantikvarieämbetet ifrågasatta tillägget och med sådan ändring, att saluvärdet för lotten Bockhammar 2⁵ nedsattes till 150 kronor.

Mot ifrågavarande försäljningsförslag, sådant det tillstyrkts av domänstyrelsen, har jag icke någon anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoparken Skinnskatteberg i Gunnilbo socken av Västmanlands län må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försäljas dels fastigheterna Bockhammar 2², 2³ och 2⁴ såsom en lott med ett saluvärde av 53,000 kronor, därav 1,716 kronor 61 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Ernst Herbert Eriksson, dels ock fastigheterna Bockhammar 2⁵ och 2⁷ med saluvärden av respektive 150 kronor och 300 kronor, därav för vardera lotten 65 kronor utgöra förskotterad avstyckningskostnad, med hembuds rätt jämlikt 10 § i förordningen för respektive Bockhammars missionsförening och Gunnilbo kommun;

skolande i övrigt för försäljningarna gälla följande villkor:

A. *Beträffande salulotten Bockhammar 2², 2³ och 2⁴:*

1:o. Lotten överlåtes i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940.

2:o. Därest arrendatorn Eriksson begagnar sig av hembuds rätten, skola kronan och arrendatorn icke äga fram-

ställa fordringsanspråk gent emot varandra på grund av det rörande egendomen Bockhammar gällande arrendeavtalet, med undantag dock för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter för egendomen.

3:o. I försäljningen ingå kronan tillhöriga, å lotten befintliga byggnader och anläggningar, med undantag av telegrafverket tillhöriga stolpar och ledningsnät.

4:o. Lottens ägare skall tåla skada och intrång, som förorsakas lotten genom en över densamma framdragen, telegrafverket tillhörig telefonledning.

5:o. Lottens ägare förpliktas att beträffande den inom ägofigur nr 1 enligt avstyckningskartan belägna byggnaden, kallad Ebba Brahes paviljong, med därtill ledande broar och dessas landfästen *dels* tåla de underhållsarbeten, som kunna komma att vidtagas av kronan, *dels ock* underlåta att vidtaga förändringar utan riksantikvarieämbetets tillstånd.

6:o. Kronan förbehålles såsom ägare av stamfastigheten Bockhammar 2¹ rätt att *dels* för kraftutvinning disponera över vattnet i Bockhammarsån och att därstädes företaga nödiga regleringsarbeten, med skyldighet för ägaren av lotten att tåla den skada och det intrång, som därav kan förorsakas lotten, *dels ock* såsom upplagsplatser för virke nyttja ett område om 1,200 kvadratmeter i sydöstra delen av ägofiguren nr 10 mot allmänna vägen Stjärnvik—Skinnskatteberg och ett område om 2,000 kvadratmeter i nordvästra delen av ägofigur nr 158 utmed enskilda vägen Trekanten—Bockhammar, allt på sätt särskilt markerats å avstyckningskartan.

7:o. Ägaren av lotten övertager de skyldigheter beträffande fri bostadsförmån m. m., som kronan iklätt sig gent emot följande personer, nämligen *dels* änkan Eda Jakobsson, som medgivits rätt att under sin återstående livstid eller så länge hon det önskar åtnjuta förmånen av fri bostad om två rum och kök i den s. k. arbetarbostaden inom ägofigur nr 6 enligt avstyckningskartan jämte erforderliga utrymmen i uthus och källare invid bostaden, ett mindre tomtområde med trädgårdsland däromkring, utfartsväg och erforderlig vedbrand å rot, och *dels* änkan Johanna Karolina Larsson, som tillförsäkrats att under sin återstående livstid eller, så länge hon det önskar, åtnjuta förmånen av fri bostad om ett rum (kök) i mangårdsbyggnaden vid Moren inom ägofigur nr 101 enligt avstyckningskartan jämte årligen 8 kubikmeter löst mått ved å rot och nyttja erforderliga utrymmen i uthusbyggnaden (vedbod och källare) jämte ett mindre potatistland.

8:o. I försäljningen ingå icke å lotten vid tillträdet eventuellt befintliga upphuggna skogsprodukter. Ägaren av nämnda skogsprodukter medgives rätt att under tiden till den 1 juli 1942 fritt avforsla desamma och nyttja erforderliga upplagsplatser för dem.

9:o. Ägaren av stamfastigheten Bockhammar 2¹ förbehålles rätt att under tiden till den 14 mars 1951 *dels* fritt disponera ägofiguren nr 142 enligt avstyckningskartan jämte därinom belägna byggnader, *dels ock* hämta vatten i en omkring 60 meter sydväst om mangårdsbyggnaden vid Killinghammar inom ägofigur nr 143 enligt avstyckningskartan belägen källa och begagna för vattenhämtningen erforderlig väg.

10:o. Ägaren av lotten förbinder sig att under en tid av tio år från tillträdesdagen från en inom lotten befintlig kraftstation — i samma mån som ägaren själv tillgodogör sig kraft för belysnings- eller andra ändamål — till kronojägarbostället väster om Bockhammars gård leverera elektrisk kraft för belysningsändamål mot en avgift av 10 öre per kilowattimme, dock att detta villkor skall upphöra, därest kronojägarbostället genom andra anordningar beredes tillgång till elektrisk energi.

11:o. Ägaren av lotten skall respektera kontrakt *dels* av den 8 juni 1938, varigenom en lägenhet vid Moren uthyrts till Oskar Jansson för tiden till den 1 april 1940, *dels* av den 12 april 1938, varigenom en lägenhet, ävenledes vid Moren, uthyrts till Axel Larsson för tiden till den 1 april 1940, *dels ock* av den 20 mars 1935, varigenom ett rum i bagarstugan vid Killinghammar uthyrts till Svenska flottningssarbetareförbundets avdelning 138, Stjärnvik, för tiden till den 1 januari 1941.

B. *Beträffande lotten Bockhammar 2⁵:*

1:o. Lotten överlåtes i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940.

2:o. I försäljningen ingå icke å lotten befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar eller å densamma befintliga, telegrafverket tillhöriga stolpar och ledningsnät eller en domänverket tillhörig källare.

3:o. Kronan förbehålles såsom ägare av fastigheten Bockhammar 2⁵ rätt att under en tid av fem år från tillträdesdagen ha nämnda källare kvarstående å dess nuvarande plats och nyttja för dess användning erforderlig väg.

4:o. Lottens ägare skall tåla skada och intrång, som förorsakas lotten genom en över densamma framdragen, telegrafverket tillhörig telefonledning.

5:o. Ägaren av lotten skall ensam svara för uppförande och underhåll av den hägnad kring lotten, som kan bli erforderlig.

6:o. I köpekontraktet skall intagas erinran om vad föreningen har att iakttaga för att erhålla tillstånd att förvärva lotten.

C. Beträffande lotten Bockhammar 2⁷:

1:o. Lotten överlåtes i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940.

2:o. I försäljningen ingå icke å lotten befintliga byggnader och anläggningar.

3:o. Kronan förbehålles såsom ägare av stamfastigheten Bockhammar 2¹ rätt att för kraftutvinning disponera över vattnet i Bockhammarsån och att därstädes företaga nödiga regleringsarbeten, med skyldighet för ägaren av lotten att tåla den skada och det intrång, som därav kan förorsakas densamma, dock att ägaren av lotten äger att i samma utsträckning som hittills disponera för badhuset erforderligt vatten.

4:o. Ägaren av lotten skall ensam svara för uppförande och underhåll av den hägnad kring densamma, som kan bli erforderlig.

25:o.

Emthytan nr 4 under kronoparken Skinnskatteberg i Västmanlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av vissa områden av kronoparken Skinnskatteberg i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits i vederbörlig ordning år 1939. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland vid förrättningen fört protokoll, kopior av två av extra lantmätaren E. Pettersson vid avstyckning från fastigheten Emthytan 4¹ åren 1936 och 1937 samt år 1938 upprättade kartor med tillhörande handlingar samt kopia av en av extra lantmätaren T. Löfgren år 1936 upprättad karta, som använts år 1939 vid utläggande av ett område av fastigheten Emthytan 4¹ för sammanläggning med fastigheten Emthytan 4¹⁴, inhämtas följande.

Lägenheten Skinnskattebergs kvarn, vilken tillhör kronoparken Skinnskatteberg, är belägen i Skinnskattebergs samhälle i omedelbar närhet av Skinnskattebergs herrgård och invid Hedströmmen, 48 kilometer från Köping, 1 kilometer från Skinnskattebergs järnvägsstation och 100 meter från

allmänna vägen Skinnskatteberg—Ludvika. Lägenheten har under en tid av omkring 30 år varit utarrenderad till mjölnaren Edvin Karlsson och är från den 1 januari 1937 utarrenderad till denne för ett år i sänder med sex månaders uppsägningstid mot en årlig avgäld av 600 kronor. I arrendet ingå *dels* en kvarnbyggnad, dock med undantag av den i norra delen av den samma befintliga Skinnskattebergs gårds slöjdstuga, och ett kvarnbyggnaden tillbyggt transformatorhus, *dels* kvarnen tillhörande maskiner och inventarier enligt arrendekontraktet bilagd förteckning, *dels ock* en bostads-lägenhet om ett rum och kök i den s. k. missionsbyggnaden samt källare och vedbod. Kvarnen drives icke av vattenkraft från Hedströmmen utan medelst elektricitet.

Ett område om 878 kvadratmeter, omfattande den plats, å vilken kvarnen är belägen och i huvudsak motsvarande arrendelotten Skinnskattebergs kvarn, har efter den 12 maj 1938 fastställd avstyckning från fastigheten Emthyttan 4¹ införts i jordregistret under beteckningen Emthyttan 4¹².

Omedelbart norr om Skinnskattebergs samhälle, på ett avstånd av omkring 1 kilometer från Skinnskattebergs järnvägsstation och omkring 300 meter norr om fastigheten Emthyttan 4¹², gränsa till allmänna vägen Skinnskatteberg—Ludvika det från fastigheten Emthyttan 4¹ avstyckade området Emthyttan 4¹⁴ om 1,365 kvadratmeter samt norr därom ett område av nämnda stamfastighet. Emthyttan 4¹⁴ är ej åsatt särskilt taxeringsvärde.

Förrättningsmannen, som ansett att området Emthyttan 4¹² icke vidare bör utarrenderas utan framdeles lämpligen bör ingå i Skinnskattebergs samhälle som öppen plats eller park, har framhållit att ett bibehållande å det samma av den därå befintliga kvarnen skulle vara mindre tillfredsställande ur estetisk synpunkt och att kvarnen för sin drift icke vore beroende av det nuvarande läget. Kvarnbyggnaden med tillhörande maskiner och inventarier borde försäljas tillsammans med fastigheten Emthyttan 4¹⁴ och den närmast därintill belägna delen om cirka 1,750 kvadratmeter av fastigheten Emthyttan 4¹; de båda till försäljning föreslagna områdena borde lämpligen sammanläggas till *en* fastighet. Nämnda markområden lämpade sig väl till tomtmark — större delen utgjordes av åkerjord och omkring en fjärdedel av sank ängsmark — vore obebyggda och berördes ej av något arrendeavtal; jämte kvarnbyggnaden m. m. borde desamma försälas till arrendatorn Karlsson.

Saluvärdet har uppskattats till 6,600 kronor, varav 4,800 kronor för kvarnbyggnaden m. m., 1,750 kronor för tomtområdet och 50 kronor för av domänverket förskotterad avstyckningskostnad.

Karlsson har förklarat sig villig inköpa lägenheten på av förrättningsmannen föreslagna villkor.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha tillstyrkt försäljning enligt förrättningsmannens förslag.

Överlantmätaren har ansett hinder icke möta mot avstyckning av området av fastigheten Emthyttan 4¹ för sammanläggning med fastigheten Emthyttan 4¹⁴.

I skrivelse den 3 oktober 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen icke hade något att erinra mot förrättningsmannens förslag.

Jag har ej något att erinra mot bifall till det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoparken Skinnskatteberg i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län ett område, vilket finnes närmare angivet å en i ärendet företedd kopia av en av extra lantmätaren T. Löfgren år 1936 upprättad karta och som omfattar fastigheten Emthytan 4¹⁴ med en areal av 0.1365 hektar och omkring 0.175 hektar av fastigheten Emthytan 4¹, eller tillsammans omkring 0.3115 hektar, må jämte en å fastigheten Emthytan 4¹² belägen kvarnbyggnad och inom densamma befintliga, kronan tillhöriga fasta och lösa inventarier enligt upprättad inventarieförteckning försäljas till mjölnaren Edvin Karlsson för en saluvärdet motsvarande köpeskillning av 6,600 kronor, därav 50 kronor utgöra förskoterad kostnad för avstyckning av fastigheten Emthytan 4¹⁴, samt under villkor i övrigt, att området jämte kvarnbyggnaden och inventarierna tillträdas i befintligt skick vid köpets avslutande, då köpeskillningen kontant erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev, att i köpet av kvarnbyggnaden icke ingår ett kronan tillhörigt, å fastigheten Emthytan 4¹² befintligt transformatorhus med tillhörande inventarier, att kvarnbyggnaden skall vara från kvarntomten avforslad senast den 1 juli 1942, att köparen omedelbart efter kvarnens avforsling iordningställer kvarntomten i skick, som kan av vederbörande jägmästare godtagas, att köparen omedelbart efter köpets avslutande ombesörjer avstyckning av i det köpet ingående området av fastigheten Emthytan 4¹ för sammanläggning med fastigheten Emthytan 4¹⁴, att köparen är skyldig tåla de jämkningar i det försålda området areal, gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid nämnda avstyckning, att kostnaderna för avstyckning, lagfart och övriga med köpet förenade utgifter skola bestridas av köparen, att det rörande lägenheten Skinnskattebergs kvarn nu gällande arrendekontraktet skall upphöra att gälla den 1 januari 1941, samt att köparen och framtida ägare av området skola vara skyldiga att tåla skada och intrång, som förorsakas området genom dels en över detsamma framdragen domänverket tillhörig elektrisk ledning, dels ock dämning av sjön Övre Vettern till nu medgiven höjd.

26:o.

Stadsägorna nr 887, 888 och 891 i Västerås stad.

I en den 10 februari 1939 dagtecknad proposition, nr 132, underställde Kungl. Maj:t under punkten 10:o riksdagens prövning frågan om den framtida dispositionen av stadsägorna nr 887 (Johannisberg) samt nr 888 och 891 (Gränsta) i Västerås stad, vilka motsvarade i kronans ägo kvarvarande delar av kronoegendomen Johannisbergs Kungsladugård nr 1—7 om 7 mantal med underlydande hemmanen Gränsta nr 1 och 2 om tillhoppa 2 mantal, som förut ingått i Lundby socken av Västmanlands län. Beträffande egendomens beskaffenhet samt vad i nämnda ärende förekommit rörande dispositionen av densamma må här erinras om följande.

Egendomen vore belägen invid Mälaren, som begränsade densamma i öster, och på ett avstånd från Västerås stads centrum av cirka 5 kilometer. Egendomens areal utgjorde 541.4890 hektar, därav 200.8870 hektar åker och tomt, 27.9500 hektar äng, 101.6670 hektar avrösningsjord och 210.9850 hektar impediment, detta senare till huvudsaklig del eller till 203.8500 hektar vattenområde. Åkerjorden bestode till hälften av styv lerjord, medan övrig åker utgjordes av lättare lerjord. Egendomen hade del i Tuhundra härads allmänning. Taxeringsvärdet utgjorde 178,100 kronor, därav 171,200 kronor för jordbruket och 6,900 kronor för skog.

Vid uppskattningsförrättning å egendomen under åren 1936 och 1937 hade uppskattningsnämnden förordat, att egendomen skulle uppdelas i lotter och i sin helhet försäljas. Vid egendomens västra gräns skulle avskiljas 6 med litt. B—G betecknade lotter med en sammanlagd areal av 46.7945 hektar — därav 37.7010 hektar åker, 1.3390 hektar äng, 6.5180 hektar avrösningsjord och 1.2365 hektar impediment — och med saluvärde av tillhoppa 29,880 kronor, vilka vore avsedda att såsom utökningslotter tilläggas vissa från egendomen förut försålda mindre jordbruk. Vidare skulle en lott om sammanlagt 3.6830 hektar av stadsågan nr 887 — av vilken lott 1.0885 hektar utgjorde åker, 1.4750 hektar äng och 1.1195 hektar avrösningsjord — försäljas till Kristliga föreningen av unga män mot ett saluvärde av 9,900 kronor; lotten motsvarade delvis mark, som föreningen redan innehade på arrende. Återstoden av egendomen borde enligt nämndens mening försäljas i en lott till Västerås stad. Denna lott åsattes ett saluvärde av i runt tal 792,000 kronor. Vid förvärv av lotten skulle staden förpliktas övertaga ansvaret för vissa i uppskattningsinstrumentet angivna, av egendomens arrendator framställda ersättningsanspråk.

Domänstyrelsen meddelade, att mellan styrelsen och Västerås stad förda underhandlingar rörande stadens inköp av sistnämnda lott icke fört till resultat, men förordade försäljning av övriga 7 lotter av egendomen i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsnämndens förslag.

I enlighet med i propositionen framlagt förslag lämnade 1939 års lagtima riksdag (R. skr. nr 147) medgivande till försäljning under vissa villkor av dels förenämnda 6 för utökning av vissa jordbruk avsedda lotter, samtliga med tillträdesrätt den 14 mars 1940, och dels lotten om 3.6830 hektar till Kristliga föreningen av unga män, med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1939. Statsmakternas beslut i ämnet har meddelats domänstyrelsen i brev den 13 april 1939.

I skrivelse den 16 januari 1940 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga angående försäljning jämväl av den del av stadsägorna nr 887, 888 och 891, som icke avsågs i förut angivna proposition och riksdagsskrivelse. Styrelsen har därvid meddelat, att lotten om 3.6830 hektar numera försålts till Kristliga föreningen av unga män i Västerås samt att övriga delar av stadsägorna för tiden den 14 mars 1939—14 mars 1940 utarrenderats i två lotter, den ena med en areal av 2.5 hektar till nämnda förening mot en avgäld av 50 kronor, och den andra, utgörande återstående delar av egendomen, till fru Dagmar Lindqvist mot en avgäld, utgående med dels 50 hektoliter vete, 50 hektoliter blandsäd, hälften korn och hälften havre, samt 505 kilogram smör att lösas med penningar efter senast fastställda pris enligt litt. A i den för länet gällande markegångstaxan, och dels därutöver 2,500 kronor. I övrigt framgår av domänstyrelsens skrivelse jämte övriga till ärendet hörande handlingar i huvudsak följande.

Efter den 14 mars 1940 eller den tidpunkt, vid vilken försäljningarna av de till utökning av jordbrukslägenheter avsedda områdena skola vara genomförda, komme den del av stadsägorna, som kronan fortfarande ägde, att ha en areal av 491.0115 hektar, därav 162.0975 hektar tomt och åker, 25.1360 hektar äng, 94.0295 hektar avrösningsjord och 209.7485 hektar impediment. Området, som bland annat innesluter större delen av den förutvarande huvudgårdens med åbyggnader och som i det följande betecknas såsom egendomen, begränsas i öster av Mälaren; dess gräns i väster är å en av distriktslantmätaren R. Grebius över kungsladugårdens alla ägor år 1937 upprättad karta utmärkt med röd heldragen linje.

Kristliga föreningen av unga män i Västerås har i en av domänintendenten i Västmanlands län till domänstyrelsen ingiven skrift anhållit att för utökning av den lott av egendomen, som föreningen förut inköpt, få förvärva ett söder om densamma beläget, i föreningens nuvarande arrendelott ingående område om cirka 2,500 kvadratmeter. Området motsvarar å den av distriktslantmätaren Grebius upprättade kartan en del av ägofig. 510 och har å kartan utmärkts med blå gränslinje.

Föreningens framställning har tillstyrkts av *domänintendenten* i länet, som för området föreslagit ett saluvärde, beräknat efter 20 öre per kvadratmeter.

Vidare ha förhandlingar ånyo upptagits mellan domänstyrelsen och *Västerås stad* angående försäljning till staden av egendomen. Från stadens sida har upplysts, att vissa områden av ifrågavarande egendom på grund av sin närbelägenhet till stadens centrum utgjorde lämplig plats för anläggande av ett flygfält, vilket staden hade för avsikt att anordna för privat flygverksamhet och som möjligen kunde i framtiden inlemmas i stadens allmänna kommunikationsväsende; fältet kunde dessutom förväntas komma att tagas i anspråk såsom reservflygfält för flygvapnet. Flygfältets anläggning vore av betydelse för staden även därigenom, att dess iordningställande beredde staden en beaktansvärd tillgång på kommunala beredskapsarbeten.

Vid förhandlingarna har försäljningsobjektet fastställts såsom egendomen med undantag av det mindre område, som *Kristliga föreningen av unga män* önskar förvärva.

Preliminär överenskommelse har träffats om försäljning av egendomen med nämnda undantag till staden mot en köpeskillning av 550,000 kronor. Köpeskillningen skulle erläggas i tiondelar under loppet av tio år sålunda, att

första avbetalningen skulle verkställas vid köpekontraktets underskrivande och att därpå följande avbetalningar skulle ske vid ingången av varje kalenderår med början den 1 januari 1941. Å ogulden del av köpeskillingen skulle i samband med avbetalningarna å köpeskillingen erläggas ränta, beräknad efter tre procent per år. Lagfarts- och övriga med köpet förenade kostnader skulle erläggas av staden. Då egendomens arrendator, fru Dagmar Lindqvist, i anledning av den ifrågasatta försäljningen framställt anspråk på ersättning dels för henne tillhöriga, å egendomen varande byggnader och anläggningar, dels ock för viss henne genom försäljningen förorsakad förlust, ha domänstyrelsen och staden därjämte överenskommit, att, sedan klarhet vunnits i vilken omfattning och till vilka belopp ersättning till arrendatorn skall utgå, styrelsen och staden skola svara med hälften var för nämnda ersättningsbelopp.

Vid sammanträde den 5 december 1939 mellan domänintendenten och representanter för Västerås stad, å ena sidan, och arrendatorn, å andra sidan, har förslag framlagts, att ersättning skulle till arrendatorn utgå i den omfattning och med de belopp, som framgå av följande uppställning:

	Kronor
för byggnader	11,247: —
» vattenledning	4,080: —
» elektrisk anläggning	18,930: 96
» invallning	1,000: —
» gårdesgårdar	2,000: —
» telefonledning	300: —
» mjölkmaskinanläggning	1,070: —
» andelar i mjölkcentralen i Västerås	580: —
» uppkommen förlust genom hävande av ett med mjölkcentralen träffat, till den 31 oktober 1942 gällande kontrakt	8,201: —

Summa kronor 47,408: 96.

Arrendatorn Lindqvist har godkänt förslaget.

För egen del har *domänstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Styrelsen tillstyrker försäljning till Kristliga föreningen av unga män i Västerås av det i dess arrende ingående området om 2.500 kvadratmeter. Köpeskillingen bör erläggas kontant. Vid området försäljning böra i övrigt bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

De villkor för genomförande av försäljning till Västerås stad av återstoden av egendomen, om vilka preliminär överenskommelse träffats mellan styrelsen och staden, motsvara — särskilt beträffande köpeskillingen — icke de vid uppskattningsförrättningen för överlåtelse av i huvudsak samma område föreslagna villkoren. Med hänsyn till det icke allenast för staden utan jämväl för landet i dess helhet gagnande och viktiga mål, som staden skulle förverkliga genom förvärvet, har styrelsen emellertid ansett sig böra moderera sina anspråk på vederlag och förordar därför försäljning av egendomen på de överenskomna villkoren. Styrelsen kan likväl icke biträda uppgörelsen med Västerås stad angående ersättning till arrendatorn Lindqvist, såvitt densamma innebär, att kronan skulle bestrida hälften av ersättningen till henne för andelar i mjölkcentralen i Västerås ävensom för den förlust, som på grund av arrendatorns frånträdande av egendomen den 14 mars 1940 kommer att tillskyndas henne till följd därav, att hon blir urståndsatt att fullgöra ett av henne i egenskap av andelsägare åliggande kontrakt om mjölkleverans till den 31 oktober 1942. Styrelsen anser sålunda, att kronan icke

bör bidra till gäldande av ifrågavarande båda poster å ett sammanlagt belopp av 8,781 kronor. Staden blir nämligen såsom ägare av egendomen genom övertagande av arrendatorns andelar i mjölkcentralen i tillfälle att få mjölkkontraktet överflyttat på sig, och då staden vid sådant förhållande kommer att ensam få åtnjuta de fördelar, som genom kontraktet tillförsäkras andelarnas innehavare, synes det vara riktigt, att staden ensam såväl löser andelarna som lämnar arrendatorn kompensation för henne åsamkad förlust.

Västerås stads drätselkammare har den 4 januari 1940 avlåtit skrivelse till stadsfullmäktige i staden med hemställan att stadsfullmäktige måtte förklara sig villiga att under förutsättning av vederbörligt medgivande till försäljningen förvärva ifrågavarande salulott på de nu av domänstyrelsen angivna villkoren.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit anser jag mig kunna giva min anslutning till domänstyrelsens försäljningsförslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att de delar av stadsägorna nr 887, 888 och 891 i Västerås stad, vilka icke innefattas i det av 1939 års lagtima riksdag lämnade medgivandet (proposition nr 132, punkt 10:0; R. skr. nr 147) till försäljning av vissa lotter av stadsägorna och som å en av distriktslantmätaren R. Grebius år 1937 upprättad karta utmärkts inom heldragna röda gränslinjer, må försälas i två lotter, nämligen

en lott om cirka 0.2500 hektar — utgörande den del av stadsägan nr 887, som å kartan utmärkts med blå kritlinje och som omfattar viss del av den å kartan angivna ägofiguren nr 510 — till Kristliga föreningen av unga män i Västerås mot en köpeskilling, beräknad efter 20 öre per kvadratmeter, och

en lott om cirka 490.7615 hektar — utgörande återstoden av ifrågavarande delar av stadsägorna nr 887, 888 och 891 — till Västerås stad mot en köpeskilling av 550,000 kronor;

skolande i fråga om försäljningarna i övrigt gälla,

beträffande båda lotterna, *dels* att lotterna försälas i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1940, *dels* att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, *dels* att förbehåll göres för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckningsförrättning kunna befinnas erforderliga, *dels* att köpare tillförbindas att, därest kronan eventuellt nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av henne verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt beträffande respektive lott, *dels*, därest elektrisk ledning tillhörande vattenfallsstyrelsen är framdragen över någon av de till försäljning avsedda lotterna, *att* köpare av sådan lott såsom ägare av densamma med-

giver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av lägenheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken av Uppsala län rätt att kostnadsfritt för all framtid bibehålla ifrågavarande ledning samt borttaga för ledningen hinderliga och för ledningens säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, att vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda fastigheten och må tillvaratagas av denne, att till säkerhet för nämnda rättighet må meddelas inteckning i den försålda fastigheten, samt att, innan sådan inteckning meddelas, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av densamma eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll, dels att innehavare av andra över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för lotternas köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, dels ock att, därest ifrågasatt reglering av Mälarens vattenstånd kommer till utförande, köpare av lott icke skall äga påfordra ersättning av domänstyrelsen eller annan på grund av nämnda reglering under förutsättning att kostnader för samma reglering icke påföras köparen;

beträffande lotten om cirka 0.2500 hektar, att köpeskillingen för densamma erlägges kontant vid tillträdet samt att i övrigt vid försäljningen bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, ävensom

beträffande lotten om cirka 490.7615 hektar, att staden till länsstyrelsen i länet, som har att i fråga om försäljningen utfärda nödiga köpehandlingar, erlägger köpeskillingen i tiondelar under loppet av tio år, därvid första avbetalningen skall verkställas vid köpekontraktets undertecknande och följande avbetalningar skola ske vid ingången av varje kalenderår med början den 1 januari 1941, att å ogulden del av köpeskillingen skall erläggas ränta ef-

ter 3 procent per år i samband med erläggandet av till betalning förfallande amorteringar å köpeskillingen, att staden vid tillträdet av egendomen till arrendatorn av densamma utbetalar ersättning med 47,408 kronor 96 öre, med rätt för staden att å köpeskillingen avdraga ett belopp av 19,313 kronor 98 öre, motsvarande hälften av skillnaden mellan å ena sidan ersättningsbeloppet 47,408 kronor 96 öre och å andra sidan ett belopp av 8,781 kronor, utgörande beräknad ersättning för arrendatorn tillhöriga andelar i mjölkcentralen i Västerås ävensom för arrendatorn tillskyndad förlust på grund av omöjlighet att fullgöra kontrakterad mjölkleverans, att kronan äger uppbära den ersättning för brister, som arrendatorn vid arrendets frånträddande kan befinnas skyldig utgiva, samt att lagfarts- och övriga med köpet förenade kostnader skola erläggas av staden.

27:o.

Kronoparken Limön i Gävle stad.

I skrivelse den 30 augusti 1939 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga om försäljning av kronoparken Limön i Gävle stad. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland dels protokoll vid uppskattningsförrättning rörande kronoparken den 1 oktober 1938, dels en år 1922 över kronoparken upprättad skogsindelningsskarta, som år 1933 reviderats av E. F. Malmgren och använts vid ett av extra ordinarie skogstaxatorn S. Hilde år 1937 upprättat förslag till tomtindelning, dels ock kopia av en av assistenten E. Thunwall år 1931 upprättad karta över Limö fiskeläge, använd vid tomtindelning år 1938 av Hilde, inhämtas i huvudsak följande.

Kronoparken Limön utgöres av en ögrupp, som är belägen i Gävlebukten omkring 10 kilometer nordost om staden Gävle. Ögruppen står icke genom reguljär trafik i förbindelse med fastlandet.

Kronoparkens areal utgöres enligt fastighetsregistret av 162.588 hektar, men enligt år 1933 i samband med skogsindelning verkställd kartläggning av 174.65 hektar, varav omkring 14.20 hektar inägor, 141.12 hektar skogsmark och 19.33 hektar impediment. Skillnaden i arealuppgifterna torde bero på den fortskridande landhöjningen.

Vid 1938 års fastighetstaxering är kronoparken åsatt ett taxeringsvärde av sammanlagt 45,200 kronor, varav belöpa 34,600 kronor å skog och skogsmark samt 10,600 kronor å skogsjordbruket Limöns huvudgård.

Kronoparken beröres av de upplåtelser, som upptagas i följande tablå, vilken jämväl anger arrendetid och arrendeavgäld ävensom tomtnummer, vilka hänvisa till förenämnda karta över kronoparken Limön.

Arrendator	Arrendetid	Arrendeavgäld kronor
<i>För jordbruksändamål (Limöns huvudgård).</i>		
Eriksson, Karl	1938 ¹⁴ / ₃ 1953	400
<i>För vid Limö fiskeläge bosatta fiskare.</i>		
Westergren, Alfred	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	45
Nordin, J. Vallentin	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	44
Hillberg, Axel	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	20
Berg, Viktor	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	20
Grönqvist, Wilhelm	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	15
Söderhäll, Emanuel	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	30
<i>Övriga tomtupplåtelse.</i>		
Segelklubben Surfing (tomt nr 1)	1933 ¹⁴ / ₃ 1943	100
Lundqvist, Gustaf (tomt nr 2)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	50
Gävle motorbåtsklubb (tomt nr 3)	1934 ¹ / ₁ 1944	100
Lindberg, Knut R. (tomt nr 4)	1934 ¹⁴ / ₃ 1944	150
Bergfors, Gunhild (tomt nr 5)	1938 ¹⁴ / ₃ 1943	125
Lundqvist, Åke (del av tomt nr 6)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	20
Hedlund, Joh. Osk. (tomt nr 9)	1935 ¹⁴ / ₃ 1945	40
Lundblad, Knut (del av tomt nr 12)	1934 ¹⁴ / ₃ 1944	25
Bäcklund, Folke A. (del av tomt nr 12)	1934 ¹⁴ / ₃ 1944	25
Wennberg, Jakob (tomt nr 15)	1935 ¹⁴ / ₃ 1945	40
Hillberg, Nore (del av tomt nr 16)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	40
Fransson, A. S. (tomt nr 17)	1936 ¹⁴ / ₃ 1946	40
Sjöberg, Gunnar (tomt nr 87)	1934 ¹⁴ / ₃ 1944	75
Lundgren, Per (tomt nr 88)	1938 ¹⁴ / ₃ 1948	40
Rapp, Harald (tomt nr 89)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	20
Forsell, Karl Harry (tomt nr 90)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	20
Berggren, John (tomt nr 93)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	20
Sahlström, Frans Helmer (tomt nr 94)	1934 ¹⁴ / ₃ 1944	20
Gävle stad (tomt nr 97)	1928 ¹⁴ / ₃ 1948	100
Lundberg, B. (tomt nr 103)	1937 ¹⁴ / ₃ 1947	20
Andersson, Gust. H. (tomt nr 105)	1936 ¹⁴ / ₃ 1941	20
Nordberg, C. J. W. (del av tomt nr 107)	1930 ¹⁴ / ₃ 1940	30
Eddberg, K. E. (tomt nr 108)	1938 ¹⁴ / ₃ 1940	45
Westman, J. A. (tomt nr 8)	1937 ¹⁴ / ₃ 1940	50
Söderström, G. (tomt nr 95)	1938 ¹⁴ / ₃ 1940	40

Vidare har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 juni 1901 till staden Gävle för uppförande av fyr upplåtits en tomtplats av omkring 0.5 hektar jämte erforderliga vägar, med tillstånd därjämte för staden att enligt vederbörande lotskaptens bestämmande och efter anmälan till vederbörande jägmästare avverka träd, som kunna skydda fyrlyuset.

Slutligen har kronan för begagnade under sommartiden, då ett antal personer bruka vara inackorderade hos fiskarbefolkningen och ett stort antal tillfälliga besökare kortare tider uppehålla sig på ön, avgiftsfritt upplåtit ett omkring 6 hektar stort och härför lämpligt campingområde å Limöns norra strand. Vissa svårigheter ha emellertid mött att lokalisera de tillfälliga besökarnas uppehållsplatser till sagda område, varför kronan — med hänsyn till skadegörelse och eldfara — måste, därest försäljning ej kommer till stånd, anordna vakthållning.

Limöns huvudgård har en areal av omkring 8.84 hektar, varav omkring 4.93 hektar odlad jord, 0.48 hektar tomt och trädgård, 1.55 hektar äng och 1.88 hektar gärdesbackar. Åkerjorden, som förutom mindre arealer inom fiskeläget ligger samlad i ett komplex å Limöns västra del, utgöres huvudsakligen av mullblandad, kalkrik grusjord av medelgod beskaffenhet, men

är i rätt stor utsträckning bemängd med jordfasta stenar och block. Ängs- och betesmarkerna äro av medelgod beskaffenhet. Hävd och dikningsförhållanden äro goda. Å huvudgården finnas för lantbruket erforderliga byggnader, vilka ägas av kronan; byggnaderna äro i stort sett i medelgott skick.

Inom fiskeläget finnas inom envar av förut nämnda sex lotter boningshus med uthus, vilka ägas av respektive arrendatorer. Dessutom ha arrendatorerna av övriga tomter åt sig uppfört sportstugor, mindre sommarvillor m. m. Å förenämnda fyrplats uppförd fyr samt tvenne mindre bodar m. m. ävensom å tomt 97 uppförd karantänsbyggnad m. m. ägas av staden.

Skogens tillstånd kan i stort sett betecknas såsom medelgott. Det nuvarande virkesförrådet å kronoparken har uppskattats till 14,100 kubikmeter.

Förrättningsmannen har föreslagit, att kronoparken måtte försäljas till Gävle stad, bland annat enär den på grund av sitt exponerade läge i havsbandet syntes betydligt mindre värdefull i skogligt hänseende än såsom exploateringsobjekt för sportstugebebyggelse. Inom Limöns fiskeläge boende personer hade anhållit att få inköpa de områden de för närvarande nyttjade, men då avstyckning av områdena måste föregås av upprättande av stadsplan, vore det lämpligare, att de friköptes sedan de kommit i stadens ägo; man syntes kunna förutsätta, att staden icke komme att motsätta sig en försäljning på humana villkor till fiskarbefolkningen, eller att i varje fall en upplåtelse på liknande villkor, som nu gällde, alltjämt komme att fortbestå.

Under förutsättning att sålunda hela kronoparken avyttrades till Gävle stad, hade den åsatts ett saluvärde av 100,000 kronor. Arrendevärdet hade beräknats utgöra 4,000 kronor. Anledning föreläge icke att föreskriva särskilda villkor angående kronoparkens användning samt återköpsrätt.

Därest annan än Gävle stad komme att förvärva kronoparken, skulle fiskarbefolkningen sannolikt känna större trygghet, om förvärv av tomtområdena skedde direkt från kronan. I sådant fall borde försäljningen av dessa områden behandlas i särskilt ärende och den nu ifrågavarande försäljningen avse allenast kronoparken med undantag av områdena; saluvärdet kunde därvid uppskattas till 96,000 kronor.

Staden har förklarat sig villig inköpa kronoparken till ett pris av 80,000 kronor.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* ha tillstyrkt försäljningen.

Domänstyrelsen har för egen del förklarat att styrelsen ansåge ett pris av 80,000 kronor tillfredsställande ävensom att styrelsen i övrigt icke hade något att erinra mot förrättningsmannens förslag.

*Departements-
chefen.*

Då, på sätt av handlingarna i ärendet framgår, kronoparken Limön är av mera underordnad betydelse ur skoglig synpunkt i jämförelse med det värde, densamma på grund av sin natursköna beskaffenhet och sitt läge får anses äga för Gävle stad såsom lämpligt område för friluftersreservat och sportstugebebyggelse, och då staden enligt vad jag inhämtat äger begränsad tillgång till dylika områden, alldenstund såväl norra som södra stränderna av Gävlebukten kring staden äro utnyttjade för bebyggelse och för industriella ändamål, vill jag tillstyrka, att kronoparken försäljes till staden. I likhet med förrättningsmannen finner jag därvid lämpligt, att överlåtelsen avser hela kronoparken. I fråga om de områden av kronoparken, vilka äro upplåtna till den vid Limö fiskeläge bosatta fiskarbefolkningen, förutsätter jag, att staden medgiver försäljning på skäliga villkor, därest

innehavare önskar förvärva till honom upplåtet område, samt att staden i annat fall på i huvudsak oförändrade villkor medgiver fortsatt upplåtelse till nuvarande innehavare. Mot den ifrågasatta försäljningssumman av 80,000 kronor har jag icke heller funnit anledning till erinran. För försäljningens genomförande erfordras riksdagens medgivande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoparken Limön, omfattande stadsägan 275 + 276 + 277 + 278 + 279 + 280 + 281 + 282 + 283 + 284 + 285 + 286 + 287 med därtill hörande holmar och skär jämte vattenområden, allt inom Gävle stad i Gävleborgs län, må försälas till staden mot en köpeskillning av 80,000 kronor under villkor i övrigt, att kronoparken tillträdes vid köpets avslutande, då köpeskillningen kontant erlägges till länsstyrelsen, som har att utfärda köpebrev å kronoparken, att kronoparken överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, att i köpet ej ingå å kronoparken befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att staden genom köpet inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan äger i förhållande till vederbörande nyttjanderättshavare å kronoparken, att staden svarar för alla på kronoparken efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, att staden skall ensam vidkännas kostnaderna för lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, att i köpet ej ingå å kronoparken utstämplad skog och upphuggna virkesprodukter, att sagda skog och virkesprodukter må avgiftsfritt kvarvara å kronoparken intill ett år efter tillträdesdagen, under vilken tid ägaren av desamma jämväl äger avgiftsfritt disponera erforderliga upplagsplatser och utfartsvägar ävensom båtbygga för utfraktning, samt att köparen är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas kronoparken genom överdensamma framdragen, telegrafverket tillhörig elektrisk ledning.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—27:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustav T. Roupe.